

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

LIJDMATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

HOUD: Indische Tentoonstelling te Arnhem (I.T.A.) 1 Juni—5 Aug. 1928. — Studiecommissie der Vereeniging „Oost en West”. Jaarverslag over 1927. — De „Vliering”, door M. Ch. v. Rouveroy van Nieuw-Naardwijk. — Het jubileum van de Koningin-Moeder. — Gedenkenpenning. — Van Week tot Week. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche- en Mal.-Chin. Pers. — Oost-Indisch West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemde. — Ingezonden. Salarisregeling Predikanten, Curaçao. — Berichten der Afdelingen: I. Apeldoorn, II. Breda en Omstreken. — Mededeelingen: I. Jaarverslag over 1927 van den Waarn. Hoofdvertegenw. voor Oost-Indië. — II. Van het Dagel. Bestuur, III. Van de Redactie, IV. Van het Inform.-Bureau. — Mutatiestaat van 18 tot 25 Juli 1928.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.) 11 Juni—5 Aug. 1928. 1)

WENKEN VOOR BEZOEKERS.

Afstand Station—ingang Zijpendaal, 20 minuten wandelen, langs het Park Sonsbeek. Geregelde 10 en — op drukke uren — 5 minuten dienst met de gemeentelijke autobussen. Verrek van het Station en van het direct daarbij gelegen Willemsplein. Per tram, geregelde verbinding van het Station naar de Izaak Evertslaan (5 minuten loop van Zijpendaal). Extra wagens van lijn 2.

TOEGANGSPRIJZEN.

Dag-kaart op een weekdag (alles inbegrepen, ook stedelijke belasting)	f 1.—
Kinderen tot 16 jaar	„ 0.50
Idem, idem op een Zondag	„ 0.60
Kinderen tot 16 jaar	„ 0.30
Doorlopende kaarten, geldig voor het geheele seizoen, (strikt persoonlijk)	„ 7.50
Avond-kaarten (na 5.30 uur)	„ 0.25
School-kaarten (ook voor de geleiders), slechts 8 dagen van te voren aangevraagd, onder bijvoeging van remise, per persoon	„ 0.35
Vereenigingen, Clubs enz., bij bestelling voor minstens 50 personen — 8 dagen van te voren aangevraagd met bijvoeging van remise — per persoon op een weekdag	„ 0.50
„ „ „ „ „ Zondag	„ 0.30
Uitvoerige Catalogus, aan te vragen bij de Drukkerij „de Vlijt” te Arnhem, franco per post	„ 0.60

Opening elken dag om 9.30 voormiddags, sluiting van de Paviljoens en de Stands 5.30 namiddags. N.B. De Zeetuin blijft ook na 5.30 uur open. Houders van Avondkaarten moeten f 0.35 bijbetalen.

Uitstekende gelegenheid voor Lunch en Diner in Luchroom en Europeesch Restaurant, tegen matige prijzen, (te adresseeren: den heer J. Dommering, Hotel Bristol, Arnhem).

Rijsttafel in het Indisch Restaurant „Waring Djawa” (te adresseeren aan den heer Geradts, Kastanjelaan 41, Arnhem).

Een volledig, rustig bezoek van alle bezienswaardigheden, zal 4 à 5 uur vorderen. Voor bezichtiging van het voornaamste rekene men op 2½ uur.

Autopark en fietsenstalling, onmiddellijk bij den ingang van Zijpendaal.

In verband met de toenemende belangstelling, alle deelen des lands, heeft het Bestuur besloten de duur der tentoonstelling met 8 dagen te verlengen.

HAAGSCHE SCHOOLVEREENIGING - NASSAULAAN 26, DEN HAAG - Tel. 14574

OPLEIDINGSSCHOOL v. Gymn., Lyceum, H.B.S. en 6-jar. (zoonodig een 7e klas met verdieping der leerstof en uitbreiding; Wiskunde en Duitsch) 5531
Zooveel mogelijk INDIVIDUEEL ONDERWIJS in kleine klassen (pl.m. 20)
Naast de gewone vakken L.O., Sport, Zwemmen, Slójd, Rhythm. Gymn. FRANSCH ONDER DE GEWONE SCHOOLUREN
Streng hygiënische maatregelen. Een KLEUTERKLAS voor 4- en 5-j. kinderen. De Directeur: G. HELLINGA.

Brunswick

Panotropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

De toonaangevende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (óók Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever speelt. Op Brunswick-Platen de beste Amerik. Bands en wereldartiesten (o.a. Willem Mengelberg)

Komt U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling

MENNO & Co.

BANKIERS
OPGERICHT 1902

KORTE VOORHOUT 6

(naast Hotel Paulez)
DEN HAAG

KLUISINRICHTING

— MET —

SAFE-LOKETTEN TE HUUR

GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR
ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

DROGISTERIJ DE ARCHIPEL

Den Haag - Javastraat 128-128a - Telefoon 16586

Dit is het goede adres voor Drogerijen, Chemicaliën en Specialité's. Ruime sortering verplegings-, verband- en toiletartikelen. Sponsen, zeemen, borstelwerk.

5669

Aanbevelend, Wed. L. LANDAAL.

Indische Uitrustingen

KOLONIALE WAREN EN COMESTIBLES

GALILEISTRAAT 58 :: DEN HAAG

Aanbevelend,
S. J. ROTTEVEEL

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-nur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL

VEENESTRAAT 15
Den Haag

Groote sortering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

ZOEKT U EEN WONING. . . . ?

Bezichtig dan eens den

LINNAEUSHOF

met lijn A vanaf het Leidsche Boschje tot halte Nieuweweg en U zult verbaasd staan over de prachtige Woningen en heerlijke ligging. Rustig, goedkoop en gezond wonen. Huurprijs: dubb. vrije Bovenhuizen vanaf f 650 tot f 800; Benedenhuizen met bel-étage f 750 tot f 900. Enkele mooie Winkelhuizen met Bovenhuizen vanaf f 1700, inrichting naar huurders keuze. R.K. Kerk en scholen aanwezig. 5519

Verder een uitstapje per fiets of lijn II vanaf Museumplein naar

TUINDORP RANDWIJCK

Amstelveenscheweg, 100 M. voorbij de Kalfjeslaan, schitterende Heerenhuizen, 6 kamers, complete badkamer, keuken, kelder en groote tuin. Zeer lage belasting. Huurprijs vanaf f 60 per maand. Koopsom vanaf f 9000—f 13000. Alsmede enkele mooie Winkelhuizen met Woning, koopsom f 16000. Te bevragen bij den Makelaar J. ROZE-STRATEN, Vondelstraat 49, Amsterdam, Telefoon 22865.

Aanbevolen adres voor OOST EN WEST.

HOTEL - RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454. Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035

PENSION JORISSEN v.h. STRIKWERDA

JOHAN VAN OLDENBARNEVELDLAAN 76, hoef Frankenslag Bij Bosch, Duin en Zee Geheel Gerestaureerd - Str. Water - Tel. 50949

BEZOEKT HET GEHEEL OPNIEUW GERESTAUREERDE HOTEL-CAFE-RESTAURANT

KUYS-WITZENBURG

HAAGWEG - RIJSWIJK 5632

LUNCH, DINER en A LA CARTE
ZALEN voor Partijen en Vergaderingen
Aanbevolen door de Ver. „Oost en West“

DIRECTIE: A. HASTRICH,
v. h. Central Pavillon - Scheveningen

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

ASO AMERIKAANSCH SNEL-OPPERSERIJ

Azaleastr. 126, Den Haag, Tel. 38206

OPPERSERIJ EN ONTVLEKKEN VAN DAMES- OF HEEREN COSTUUMS f 1.25
DEMI WINTERJAS OF DAMESMANTEL f 1.25
VEST f 0.40
PANTALON f 0.50

REPARATIEN ZEER BILLIJK
Alle goederen gratis afgehaald en thuisbezorgd
5458 DE DIRECTIE A.S.O.
STOOMEN VERVEN

BIJ AANKOMST IN HOLLAND, WENDT U IN VERTROUWEN TOT

„DERLUMS“

DAMES- EN HEERENKLEEDERMAKERIJ
WEIMARSTRAAT 65
DEN HAAG :: TEL. 35170

Wij GARANDEEREN al ons werk
PRIMA Grondstoffen
en BESTE COUPE
PRIJZEN UITERST BILLIJK

J. C. HARING WATERREUS

KOLONIALE WAREN SPECIALITEIT IN
COMESTIBLES OUDE BORDEAUX- EN
FIJNE VLEESCHWAREN PORTWIJNEN

HOFLEVERANCIER

SYMONSZSTRAAT 15, h. Corn. Jolstraat
TELEFOON 50325 SCHEVENINGEN
AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST“

Opleiding tot PARTICULIER SECRETARES

voor jongedames uit de goede kringen, die M.U.L.O.-school, H.B.S., Lyceum of Gymnasium bezocht hebben. PROSPECTUS GRATIS, ook voor de privé- en clublessen in Steno „Groote“, Typen, Fransch, Duitsch; Engelsch; Esperanto. Boekhouden. Handverbeteren

INSTITUUT „SCHOEVEERS“
STADHOUDERSPLEIN 3, DEN HAAG 7-5201 NIC. WITSENSTRAAT 3, AMSTERDAM

Studiecommissie der Vereeniging „Oost en West“

Jaarverslag over 1927.

De Studie-Commissie leed in het verslagjaar een gevoelig verlies door het aftreden van haren voorzitter, den heer G. J. Oudemans, in verband met zijn voorgenomen vertrek naar het buitenland.

Sedert het jaar 1919 was de leiding der Commissie aan hem toevertrouwd; tot 1 Januari 1926 in vereeniging met de functie van Raadsman voor Studeerenden aan het Departement van Koloniën. De bekwaamheid en toewijding, waarmede laatstgenoemd ambt door den heer Oudemans werd vervuld, kwamen tevens in hooge mate aan den arbeid der Studie-Commissie ten goede; het tijdperk van zijn voorzitterschap zal dientengevolge met groote waardeering bij de leden der Commissie in herinnering blijven.

In de vergadering van den 4den Juni 1927 werd de heer Ir. J. Th. Gerlings tot voorzitter benoemd.

Bij het einde van het verslagjaar had de Commissie de navolgende samenstelling: de heeren: Ir. J. Th. Gerlings, voorzitter; onder-voorzitter; F. H. A. van der Brugh, secretaris; mevrouw E. van Deventer-Maas; en verder de heeren: Dr. C. Vinkesteyn, Dr. H. D. Tjeenk Willink, Dr. C. W. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam, Prof. C. J. van Eerde, Prof. Dr. G. A. J. Hazeu, Prof. Ir. J. Haringhuizen, Ir. J. André de la Porte, Mr. A. M. Joekes, L. C. Westenenk, W. C. Ketelaar en C. J. Feith.

De heeren Gerlings, Ketelaar en Joekes vertegenwoordigen in de Commissie, onderscheidenlijk de Tjandi-Stichting, de Nederlandsch-Indische Onderwijs- en Studiekas en het Max Havelaarfonds.

De vergaderingen hadden plaats op 8 Januari, 2 April, 4 Juni en 1 October van het verslagjaar.

In deze vergaderingen gaven de weinig bevredigende uitkomsten, welke al te vaak met de opleiding van Indische jongelieden in Nederland worden verkregen, bij herhaling aanleiding tot gedachtenwisseling. Onvoldoende voorbereiding voor de gekozen studierichting, onvolledige aansluiting van het onderwijs in Indië aan dat hier te lande, en gemis van goede leiding in Nederland zijn veelal de oorzaken van teleurstelling en mislukking.

In de eerste plaats worde hier het gemis aan voldoende voorbereiding besproken.

De Commissie acht het dringend noodig, dat ouders, verzorgers en opvoeders in onze overzeesche gewesten, beter dan thans het geval is, worden ingelicht omtrent de eischen van voorbereiding, welke voor verschillende studierichtingen dienen te worden gesteld. Het vraagstuk, hoe deze voorlichting op doeltreffende wijze ware te verstrekken, vereischt echter een grondig onderzoek en kan daarom hier niet nader worden behandeld.

Intusschen herhaalt zich telkens het euvel, dat jongelieden uit Indië in Nederland aankomen met het doel aan eene inrichting van hooger onderwijs een moeilijke studie te ondernemen, zonder dat zij door voorbereiding, aanleg en karakter redelijke waarborgen van welslagen medebrengen. Nederlandsche jongelieden verkeerden ongetwijfeld vaak in hetzelfde geval, maar jongelieden uit Indië en hunne ouders worden bij mislukking door de gevolgen veel zwaarder getroffen. Daarom moge te dezer plaatse eene waarschuwing worden gericht tot de Indische ouders, om niet lichtvaardig hunne kinderen voor hooger studie in Nederland te bestemmen. Het eind-diploma van het Middelbaar Onderwijs is alleen dan als een voldoende grondslag voor voortgezette studie te beschouwen, indien voor alle vakken, die in engeren zin de voorbereiding voor die studie vormen, ruimschoots voldoende cijfers zijn verkregen. Daarenboven moet de leerling geschikt zijn gebleken voor zelfstandige studie. Men besluite nimmer zonder raadpleging van het hoofd der school en slechts met diens volledige instemming.

Men behoort zich daarenboven met zorg te overtuigen, dat het in Indië verkregen diploma recht geeft om aan de inrichting van onderwijs in Nederland, die men voor de voortzetting der studie op het oog heeft, de vereischte examens af te leggen. Teleurstelling op dit gebied komt voor, zelfs wanneer het Indische diploma gelijkwaardig is erklaard aan een overeenkomstig Nederlandsch diploma, doch de voorbereiding verschilt. Het verdient aanbeveling zich steeds bijtijds om voorlichting te wenden hetzij tot een deskundige op wijsgebied hier te lande, hetzij tot den hierboven vermelden eersten gedelegeerde der Studiecommissie.

Wat het gemis van goede leiding betreft, dit zich in vele reeds voorgekomen gevallen van teleurstelling niet hebben doen gevoelen, indien ouders en verzorgers in meerdere mate — of althans tijdiger — de medewerking der Studie-Commissie ingeroepen ware. Deze ervaring geeft onze commissie aanleiding om door middel van dit jaarverslag eenige mededeelingen omtrent haar doelen haren arbeid onder de aandacht van belangstellenden te brengen.

Doel.

De Studie-Commissie werd opgericht den 1sten April 1909.

Hare taak is:
De behartiging van de belangen van jongelieden afkomstig uit de Nederlandsche overzeesche gewesten, die ten behoeve van hunne opleiding in Nederland vertoeven.

In het belang van eene vervulling van deze in den ruimsten zin streeft de Studie-Commissie naar samenwerking met andere vereenigingen, leges en autoriteiten, zoowel in Nederland, als in Oost- en West-Indië, die op overeenkomstig gewerkzaam zijn. In het bijzonder is de Studiecommissie werkzaam in samenwerking met den Raadman voor studeerenden aan het Ministerie van Koloniën.

Gedelegeerden.

Bij de uitvoering van hare taak wordt de Studie-Commissie ter zijde gestaan door een tweetal gedelegeerden, de heeren: J. C. Hietink, oud-leer der Opleidingschool voor Inlandsche ambtenaren te Madioen; en W. Meijer, oud-Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs.

De werkkring dezer gedelegeerden bestaat uit:

1. Het geven van voorlichting aan ouders en verzorgers in Oost- en West-Indië (of tijdelijk in Nederland) omtrent de opleiding en de behartiging der verdere belangen van in Nederland toevoende jongelieden;
2. Het verlenen van raad of het houden van zitting op de hierboven bedoelde jongelieden;
3. Zoo noodig het uitoefenen der voogdijschap over jongelieden in haar geheel omvang.

Tot het verkrijgen van inlichtingen en te wende men zich schriftelijk tot den eersten gedelegeerde, den heer J. C. Hietink, Prins Maurits 23 te 's-Gravenhage. Aan dit adres is een de gedelegeerden in den regel dagelijks in den voo dag te spreken.

De zorg voor de in Nederland aankomende jongelieden omvat o.a.:

- a. het afhalen van alleen reizende kindere jongelieden van de mailbooten;
- b. het zorgen voor een voorloopig verblijf en volgens voor een duurzaam tehuis;
- c. de aanschaffing der allereerst noodige kleeding.

Tehuis voor Indische Studenten.

Tot voorloopige huisvesting bij aankomst in Nederland — en voorts tot tijdelijke huisvesting vacantiën, enz. — bestaat te 's-Gravenhage (Mauritsplein 23) het „Tehuis voor Indische studenten“. In dit „Tehuis“ wordt voor elk vol verblijf f 3.— berekend; voor logies en voor alleen f 1.50; voor noemenmaal f 0.75 en voor maal f 1.—. Nadere inlichtingen geeft het ment hier inrichting, dat op aanvraag wordt zonden.

Raadgeving, toezicht, geldelijk beheer, voogdijschap.

De ouders of verzorgers bepalen in welken vang zij gedurende het verblijf der jongelieden in Nederland van den bijstand der gedelegeerde gebruik wenschen te maken.

Voor elk jongmensch, ten wiens behoeve de bemoeiing der gedelegeerden wordt aangevraagd (hierna aangeduid als „pupil“), wordt, ter vermindering van administratie-kosten, f 10.— per jaar gedeelte daarvan in rekening gebracht.

De bemoeiing der gedelegeerden beperkt zich den eenvoudigsten vorm tot het verlenen van omtrent de studie, de beroepskeuze en de belangen van den pupil, waarmede gepaard gaan het doen van mededeelingen aan de ouders.

Ouders, die meenen aan hun kind zelfstandig te kunnen verlenen, zullen veelal toch goed door hem in den persoon van den gedelegeerde

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”
 Buitenhof 's-Gravenhage

Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

gever aan te wijzen, tot wien hij zich geregeld voorlichting moet wenden.
 De uitbreiding verkrijgt de bemoeiing, indien de gedelegeerden ook het uitoefenen van toediening op de studie wordt opgedragen en het beheer van de gelden, die aan den pupil worden verstrekt.
 Het is raadzaam om — althans in den aanvang — de verstreking van gelden aan den pupil door de afkomst van den gedelegeerde te doen gelden. Het is niet raadzaam daarmede aan den rechtstreeks zakgeld te verstrekken; dit leidt tot rechtstreeks zakgeld te verstrekken. Ook behoort het zaak in overleg met den gedelegeerde te worden gedaan.

De meest werkzame bemoeiing van den gedelegeerde wordt verkregen, indien hem de voogdij in haar geheelen omvang wordt opgedragen. Het tement is het volgende op te merken.

De gemeene voogdijschap is, zoolang de geschiktheid van den pupil voor zelfstandigheid niet is gelyk, te verkiezen boven toezicht alleen; immers de verlening van macht kan bij gebleken onzekerheid niet worden ingegrepen.

De afkomst van den gedelegeerde behoort als voogd — met uitzondering van anderen — de verstreking van gelden aan den pupil te worden opgedragen.

Overigens kan de rechtstreeksche bemoeiing van den voogd met den pupil worden geregeld in overeenstemming met de wenschen der ouders. Voor de afkomst van den gedelegeerde kan zij, indien een ander persoon als voogd is aangewezen, bestaan in het regelen optreden in overleg met dien voogd. Voor ouders kan de rechtstreeksche bemoeiing zich, bijaldien dit wordt gewenscht, beperken tot raadgevend steunen.

De aanstelling tot voogd behoort te geschieden vóór de afkomst van den pupil in Nederland. Wordt daartoe eerst later overgegaan, dan zal verbetering van de afkomst niet meer volledig te bereiken zijn.

De wenschen der ouders omtrent de uitoefening van de voogdijschap kunnen worden vastgelegd in een voogdij-act, dan wel in eene volmacht op zegel van Nederland f 0.30, in Indië f 1.50).

Inlichting van den gedelegeerde.
 Het is noodig dat de ouders den gedelegeerde zoodanig mogelijk omtrent den pupil inlichten. De gedelegeerde dient op de hoogte te worden gebracht van de karaktereigenschappen van den pupil; diens levenswijze en gezondheidstoestand in het algemeen; van name welke ziekten hij heeft doorgestaan; van het onderwijs dat genoten is, ook op dien gebied; van het doel, dat men zich stelt te bereiken; van den aard der woonplaats, van den wenschelijk acht (grootte of kleine gemeenschap van den aard van het gezin, waarin opname kan worden gewenscht; van de wijze waarop vacaties worden doorgebracht; van de familieleden bekend, die in dringende gevallen gehoord worden, en ten slotte van de wijze, waarop reis naar Nederland zal worden gemaakt en eveneens het afhalen bij aankomst zal worden geregeld. Deze inlichtingen zullen aan het hierboven vermeld adres van den eersten gedelegeerde gezonden worden te worden, niet later dan twee maanden vóór het vertrek van den pupil uit Indië.

De afkomst van den pupil behoort bij zijn vertrek naar Nederland te worden medegegeven een uittreksel van de geboorte-act, benevens andere belangrijke stukken, zooals diploma's, puntenlijsten en dergelijke, met opdracht — in het geval van voogdijschap — te worden afgegeven aan den voogd in bewaring te worden gesteld.

Kosten.
 De dienst van ouders, die te dezer zake geene aanspraak hebben, volgen hieronder eenige opgegeven omtrent de kosten van opvoeding in Nederland te besteden kosten van eerste en tweede hand bedragen ongeveer f 200 à f 300. Daarenboven kan een rijwieltje (kosten ongeveer f 100) worden ontbeerd.

De kosten van huisvesting (kostgeld) beloopt in den regel f 70 à f 125 per maand.

Indien deze kosten niet hooger zijn dan bovenvermeld minimum ad f 70 en het schoolgeld niet meer belooft dan ongeveer f 120 per jaar, moet men als gezamenlijke kosten gemiddeld per maand rekenen op de volgende bedragen: voor een leerling van de lagere school ongeveer f 110.—; voor een leerling van een rijks middelbare school ongeveer f 135.—; voor een leerling van een bijzondere of gemeentelijke middelbare school ongeveer f 155.—; voor een student ongeveer f 150.— (Wageningen) à f 175.—.

In bovenstaande cijfers zijn alle kosten begrepen, ook die van boeken, schoolgeld of collegegeld en zakgeld. Zij zijn te beschouwen als een minimum.

Zij, wier kinderen geen recht hebben op vrijen terugtocht voor landsrekening, behooren de overtochtscosten 2de klasse te deponeren bij eene bankinstelling te 's-Gravenhage ten name van de gedelegeerden; zulks om moeilijkheden te voorkomen bij terugkeer hunner kinderen, hetzij in een onverwacht geval of bij beëindiging der opleiding. Later te treffen regelingen.

Het voorafgaande vermeldt alleen datgene, wat bij den aanvang der opleiding in Nederland geregeld behoort te zijn. Hetgeen daarna in het belang van den pupil te regelen overblijft, zal in nader overleg tusschen de ouders en den voogd zijn vast te stellen.

Vastgesteld in de vergadering der Studie-Commissie van 2 Juni 1928.

De Voorzitter,
 J. TH. GERLINGS.
 De Secretaris,
 F. H. A. VAN DER BRUGH.

De „Vliering”
 door
 M. CH. v. ROUVEROY VAN NIEUWAAL.

„Eene verdieping boven den zolder”, zoo verklaart van Dale dit woord. Behalve de ouderen onder ons, zullen maar weinigen eene vliering hebben gezien; de nieuwe woningen hebben niet eens een echten zolder, ergo ook geene verdieping daarboven, en in Indië, waar gebouwen met verdiepingen zoo goed als niet voorkomen, zoude men eene vliering te vergeefs zoeken; toch bestaat daar eene lokaliteit die wel vliering heet, maar in geen enkel opzicht gelijk op wat van Dale zoo noemt. Onder de jongere officieren van een veertig jaar terug, die deze inrichting kenden, had zij een alles behalve mooie reputatie; het waarom zal blijken uit hetgeen hieronder volgt.

Bij den kampong Ambarawa, eenige uren ten Z. van Samarang, stond (wellicht staat het er nog) het fort Willem I. Toen het vóór ongeveer 90 jaren werd gebouwd, mocht het, ondanks de domineerende bergen er om heen, eene belangrijke sterkte worden genoemd, maar op een gezondheidsdood gelek het allerminst door hare ligging in de nabijheid van het groote moeras, de Rawah Pening. Daardoor en mede door de totaal veranderde inzichten in zake de verdediging van Java, verloor het fort zijne waarde en wij meenen dan ook dat het een jaar of wat geleden opgeheven en verlaten werd. In onzen tijd (‘t was in 1878 dat ik er in garnizoen was) lagen er de genietroepen en een korps vestingartillerie, met een vrij groot aantal officieren; natuurlijk waren er ook de noodige magazijnen. Alle gebouwen waren bomvrij (toen!), alleen de aarden dekking ontbrak en moest eerst lij dreigend oorlogsgevaar worden opgebracht.

Kwam men over eene over de vestinggracht gelegde houten brug en door 'n in de artilleriekazerne uitgespaarde poort het fort binnen, dan stuitte men al dadelijk op een vierkant gebouw, waarvan het dak door gemetselde kolommen werd gedragen; wit marmeren tegels vormden den vloer. Oorspronkelijk moet dit gebouw bestemd geweest zijn voor kerk, naar mij verteld werd, maar vermoedelijk was de bevolking van het fort niet opvallend kerksch, althans men degradeerde deze kerk later tot... soos! Als zoodanig trok het gebouw heel wat meer bezoekers en niet zelden ging het daar nog al luidrechtig toe.

Soms maakten de jongelui (eerst in lateren tijd waren de officieren voor het meerendeel getrouwd) het al te bar en heerschte daarbinnen een helsch

SIAS RADIO IS BETER

Vakkundig adres
 FAHRENHEITSTR. 286, DEN HAAG
 tusschen Copernicuslaan en Weimarstraat

SIAS 4-LAMPS RADIO voor alle golf-lengten (ook Amerika) MUNT UIT door NATUURLIJKE WEERGAVE. Gratis demonstratie. GEHEEL compleet op lichtleiding, vrij van storing Scheveningsche haven, in eiken kast met Philips luidspreker en 3 jaar schriftelijke garantie

f 225.-

Aanbevolen adres voor „Oost en West”

ZOEKT NIET
 VRAAGT HET ONS
 BOUW- EN WONINGBUREAU „THOMSON”
 Valkenboschk. 279, Den Haag TELEFOON 30091
 Belast zich met Koopen en Verkoopen - Huren en Verhuren van Huizen Assurantiën
 Inlichtingen en Adviezen kosteloos

MANUFACTUREN MAGAZIJNEN
„DE DE STER”
 GOUDENREGENPLEIN No. 64 FAHRENHEITSTRAAT No. 745 bij de Sportlaan
 DEN HAAG
 Zijn de best gesorteerde en LANGST bestaande ZAKEN in DEZE WIJK
 De Indische Familie's, door ons bediend, bevelen ons STEEDS aan -- Zegt U dit niets?

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 101
 DEN HAAG
 SPECIAAL VOOR IND. FAMILIES INGERICHT
 Bestaat ruim 25 jaar
 DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

HOEDENSALON RIEK BROUWER
 VAN BOETZELAARLAAN :: DEN HAAG
 (h. BOREELSTRAAT 48)
 SPECIAAL HUIS IN FRANSCH EN ENGELSCH
 STEEDS DE CHAPELLERIE
 LAATSTE GENRES ZIJDEN HOEDEN

„CENTRAAL ZUIVELHUIS”
 Thomsonlaan 90 (bij de Fahrenheitstr.) Den Haag
 MEVROUW!
 Heeft U onze Edammers al eens geprobeerd? We hebben ze belegen, oud en met kruid, zeer pikant van smaak. Grootte sorteering Goudsche kaas vanaf f 0.40 tot f 0.96 per pond. Chalet 60 cent per doos. Ook voor de pic-nic hebben we een speciale aanbieding. Heerlijk gehakt f 0.30, leverpastei f 0.20 per blik; verder hutspot met ham, casseler rib, kalfsfricandeau, saucijsjes, kalfstong, lunchtong, enz., enz.
 Beleefd aanbevelend, J. WINKELAAR.

VOOR NOORD OF ZUID, VOOR „OOST EN WEST”
LIJNKAMP'S KLEEDING ALTIJD HET BEST!!

MAGAZIJNEN TE: DEN HAAG
 GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT
 THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

ONS SYSTEEM:
VOLLE waarde voor Uw geld

spektakel, dat in de late avonduren voor de andere fortbewoners hinderlijk was. Toen is het wel gebeurd dat de militaire commandant, die er vlak bij woonde en in zijn qualiteit, in die zuiver militaire kolonie, zeggenschap over de soos had, de lawaaimakers liet verzoeken naar huis te gaan en de soos liet sluiten. Maar... dicht bij was een plaats waar brandladders aan haken in een muur werden opgehangen; langs die ladders klommen de pretmakers op het dak der soos, eenige stoelen en tafeltjes („knaapjes”), een paar staande lampen en natuurlijk de noodige verfrissingen werden naar boven gesjouwd en daar werd dan het onderbroken festijn voortgezet! En dan wist de militaire commandant er niets beters op, dan de lustige bende met stralen uit handbrandspuiten naar den beganen grond te laten drijven! Natuurlijk moesten dan de raddraaiers den volgenden morgen „op het rapport” verschijnen, tengevolge waarvan zij eenige dagen onzichtbaar bleven!

Voor de soos stond een muziektent, waarin door het muziekkorps van een buiten het fort gelegerd infanterie-bataillon, een paar avonden in de week zeer oorstreelende uitvoeringen werden gegeven. Vóór dezen Apollotempel strekte zich een groot langwerpige plein uit, de „cour”, waarop gazons en perken met bloeiende heesters een vroolijk plantsoen vormden. Rechts daarvan stond eene rij kapiteins- en luitenantwoningen, daarachter, en evenwijdig er mede, stonden magazijngebouwen. De zijde tegenover de soos werd ingenomen door de kazerne der genietroepen; langs de linkerzijde bevond zich eene rij woningen voor hoofdofficieren; daarachter eene kazerne voor artillerie; de verdieping daarop was de beruchte „vliering”. Deze bestond uit eene rij woningen voor ongehuwde luitenanten en voor adjudanten-onderofficier; een paar vertrekken werden als bureaux gebruikt. Langs 3 of 4 houten trappen bereikte men de gemeenschappelijke voorgalerij, die langs alle woningen liep en feitelijk publieke weg was. Een eigen vóorgalerij misten de vlieringbewoners dus; dat was een groot nadeel. Passage was er genoeg, daarbij gerekend talrijke havelooze honden (waaraan Indische militaire etablissementen altijd rijk zijn), die door de voorgalerij wandelden. Daar de deuren der woningen gewoonlijk open stonden, snuffelden die onsmakelijke beestjes graag daar binnen rond, met gevolgen die zich laten raden. De woningen bestonden uit drie achter elkaar gelegen vertrekken, waarvan het voorste den weidschen naam „binnen-galerij” droeg, het tweede als slaapkamer werd gebruikt, terwijl het achterste, kleinste, tot eetkamer diende. Daar de vloeren van galerij en kamers uit roode tegels van gebakken aarde bestonden, zooals die in Holland in waschkokken werden gebruikt, en de ramen van dikke houten tralies waren voorzien, maakten de vlieringwoningen een bedroefd weinig gezelligen, vroolijken indruk.

Het uitzicht was al evenmin „riant”; aan de vóorzijde zag men op een gebouw, dat tegen de achterzijde der vóór gelegen hoofdofficierswoningen stond; het had eene verdieping, bevattende de bediendenkamers en keukens voor de vlieringmensen. Daar er een open terrein tusschen de vliering en zooveen genoemd gebouw lag, moest de gemeenschap hiervan met de vliering geschieden over houten bruggetjes; eene zonderlinge vertooning. Onder de keukens en bediendenkamers bevonden zich stallen.

Aan de achterzijde van de vliering was eene vrij smalle houten achtergalerij aangebracht; langs houten trappen daalden de bewoners af naar het terrein achter de kazerne, waar zich de badkamers en privaten voor de vlieringers bevonden. Wilde een officier gaan mandiën, dan ging hij in nachtbroek en kabaja, met handdoek en zeepbakje in de hand, naar beneden en wandelde over het kazerneterrain naar zijn doel. Op dat terrein krioelde het gewoonlijk van geheel of halfnaakte kazernekinderen en soldaten, alsmede hunne inlandsche vrouwen, in zeer huiselijke kleedij. Tusschen deze levendige bonte menigte door moest de officier zich naar zijne badkamer begeven. Voor het prestige van den officiersstand een zeer ongewenschte toestand.

Men begrijpt na deze beschrijving, dat de woningen op de vliering alleen aan ongetrouwden werden aangewezen en dezen schikten er zich in, zij wisten niet beter en de later door de genie gebouwde keurige, vroolijke en geriefelijke officierswoningen waren nog onbekend. Daarbij waren het allemaal

jonge menschen, die natuurlijk bij het gemis van een enigszins gezellig tehuis onder elkaar zooveel mogelijk pret maakten. Maakten zij het daarbij wat te bont — en dat kwam heusch nog al eens voor — dan moest het uitbundige vreugdebetoon worden geboet door vrijheidsberoving. Maar die gevangenschap werd voor het slachtoffer zeer dragelijk gemaakt door een druk bezoek van de kameraden. Had de delinquent „arrest zonder access”, zoodat hij geen bezoek mocht ontvangen, geen nood! Men wist daar wel wat op te vinden. De gemeenschappelijke voorgalerij was immers publieke weg! Welnu, de bezoekers namen daar plaats, vóór het raam van den gevangene, die eene tafel en wat stoelen voor hen ter beschikking stelde. Kwam er zitgelegenheid te kort, dan kwamen de stoelen van de burea's dit tekort aanvullen. Natuurlijk bleef men niet op een droogje zitten; met de meeste gastvrijheid reikte de arrestant de noodige verfrissingen door het raam aan de jolige bende daar buiten toe. Zoo bleef men binnen de voorschriften van het Reglement van krijgstucht!

Den rumoerigsten tijd op de vliering hebben wij zelf niet medegemaakt. Oudere collega's wisten ons echter daarvan menig staaltje te vertellen. De normale toestand van de jeugdige vlieringers was die van chronisch platzak te zijn; hoofdoorzaak van dien toestand was het bedrag der verteringen in de soos. Daar deze, in die geheel militaire maatschappij, onder toezicht van den militair commandant stond, werden tegen het einde der maand de bons *) voor de verteringen bij den kwartiermeester bezorgd, die het totaal bedrag van het gebruikte van de tractementen inhield. En nu kwam het lang niet zoo zelden voor, dat het „batig slot” dat uitbetaald werd, allerbedroevendst klein was. Nu kon er wel een en ander „op de pof” worden verkregen, maar eenige contanten waren toch bestlist noodig; immers kokki kwam elken dag om „passergeld”; er moest toch gekookt worden! Gelukkig waren er wel kameraden, die 't wat minder krap hadden en hunnen noodlijdenden collega's broederlijk mededeelden van wat de pot schafte. Soms wist zoo'n minimumlijder zich zelf te helpen: zag hij het terrein veilig, dan holde hij over een der bruggetjes naar de keukens en „rampaste” eenvoudig een smakelijke „ajam panggang” of wat hij maar grijpen kon en rende met zijn buit over de brug weer naar zijn eigen woning terug.

In den allerergsten nood werd wel eens de toevlucht genomen tot een wanhopig middel om aan wat baar geld te komen. Men bestelde dan eenvoudig een dozijn champagne en verkocht de mooie stevige flesschen aan den „bottelplès” (opkoper van dit artikel). Zoo kon kokki weer voor een enkelen dag tevreden gesteld worden! Bij verplaatsing kon men voorschot op het tractement ontvangen en konden schulden (geheel of gedeeltelijk) worden aangezuiverd. Het was wel geen verstandig oeconomisch beheer van zijne geldmiddelen; maar aan den anderen kant, is zulk eene luchtige levensopvatting niet benijdenswaard? En bij slot van rekening kwam het op den duur gewoonlijk wel terecht. Intusschen zal in onzen tijd, niemand dergelijke toestanden goedkeuren, en er is sedert, bij het als regel-gehuwd zijn, zelfs van de allerjongste officieren, al lang een heel wat andere geest in de officieren gevaren, dank zij den gunstigen, veredelenden invloed der vrouw.

*) Met die verteringbons in de soos ging het soms allerzonderlingst toe. Het kwam toch wel eens voor dat een der bezoekers aan de kameraden, als het wat laat was geworden, een souper aanbod. Was het festijn afgelopen, dan kwam de mandoor der soos bij den gastheer, met de opgave van hetgeen er aan droge en natte waren was verorberd. Er moest dan hiervoor natuurlijk een bon worden afgegeven, maar deze te specificeren vond men wat omslachtig. Men nam alleen het totaal bedrag en zette dit om in eenheden van bittertjes à 10 cts. Voor eene som van bijv. f 28.60 werd dan eenvoudig een bon afgegeven, luidende: „goed voor 286 bittertjes”!

Aan de Leden verzoeken wij vriendelijk hunne kennis, die nog niet tot „Oost en West” toetraden, daartoe op te wekken. De gebruikelijke vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGING?” ware eenvoudig te beantwoorden met: „DE VEREENIGING HEEFT WAT AAN U”.

Het Jubileum van de Koningin-Moeder

—o—
Een Gedenkpenning.

Het Haagsch Comité voor Volksfeesten heeft samenwerking met de bij het Comité aangevoerde verenigingen, het plan opgevat met bijzondere luister het feit te herdenken, dat het in Juli 1929 vijftig jaar geleden zal zijn, dat H. M. de Koningin-Moeder, Koningin der Nederlanden geboren is.

Het Comité stelt zich o.m. voor ter herdenking van deze gebeurtenis een penning te doen slaan. De beeldhouweres, Mej. G. J. W. Rueb, heeft de opdracht van het Comité, de ontwerpen voor de gedenkpenning vervaardigd met aan de voorzijde de beeltenis van H. M. de Koningin-Moeder en de keerzijde een herinnering aan het gouden jubileum.

Een bijzonder exemplaar van dezen penning is door H. M. de Koningin-Moeder op den Feestdag aangeboden.

Het Comité stelt zich voor den penning te koop, met de bedoeling de opbrengst te bestemen voor een feestgave, welke op den dag van herdenking aan zieken en misdeelden zal worden geschonken.

Het Comité vertrouwt, dat dit voornemen algemeen instemming zal hebben en dat op de werking van zeer velen zal kunnen worden gerekend om de opbrengst van den verkoop zoo mogelijk te doen zijn.

Op 2 Augustus a.s. zal gelegenheid bestaan afgietsel in brons van de beeltenis van H. M. de Koningin-Moeder te bezichtigen. De gelijkenis van de beeltenis is, dank zij de omstandigheden, H. M. voor de beeldhouweres welwillend heeten poseeren, voortreffelijk.

De gedenkpenning zal einde 1928 verkrijgbaar worden gesteld.

In het belang van den verkoop en om te kunnen begrooten, hoeveel penningen moeten worden geslagen, wordt thans reeds gelegenheid gegeven een bestelling te doen.

Het lid van het Uitvoerend Comité, de heer van Itallie, heeft zich bereid verklaard voor de verspreiding van den penning zorg te dragen.

De prijzen zijn als volgt: penning, groot 41 in brons f 1.90 per stuk; 41 m.M. in zilver f 60 m.M. in brons f 2.50; 60 m.M. in zilver afgietsel in brons, groot 20 c.M., van de beeltenis van de Koningin-Moeder f 75 per stuk.

Van Week tot Week.

Dinsdag 17 tot Maandag 23 Juli.

Wijziging verzending Indische mail via Genua beginnen met 26 Juli a.s. zal des Dondags om de 14 dagen een extra-trein rijden van 's-Gravenhage (vertrek station S.S. 8.47) naar Genua, in aansluiting op het den daarop volgende Vrijdag te 12 uur uit Genua vertrekende mailschip van de Stoomvaartmaatschappij „Nederland”.

De brievenmalen voor kantoren in Nederlands-Indië en Singapore via Genua en de Nederlandse schepen zullen voortaan voortaan met dezen trein worden vervoerd.

W. F. Waleson †. Batavia, 19 Juli (Aneta). een kortstondige ziekte is overleden de W. F. Waleson, kantoortuif van de meene Secretarie te Batavia.

Een-vereening die kracht zoekt in samenwerking. Batavia, 19 Juli (Aneta). Opgericht is het Moluksch Politiek Verbond, ter behoeve van de belangen, in loyale samenwerking met de regering. Voorzitter is dr. Tehu, vice-voorzitter de heer Apituley.

Inspecteur van Financiën. Batavia, 20 Juli (Aneta). Benoemd is tot Inspecteur van Financiën onderhoofd van den dienst der belastingen heer G. J. Boot.

De Decentralisatie. Batavia, 19 Juli (Aneta). de Java-Bode verneemt zal de adviseur decentralisatie, mr. Cohen Stuart, die begin van October met 9 maanden landsch verlof gaat, vervangen worden den gouvernements-secretaris den heer Th. A. Westerouen van Meeteren, die Augustus met de Indrapoera van verlof keert. Het ligt in de bedoeling om hem rens hem met de waarneming te belasten den tijd werkzaam te stellen aan het Bureau van de Decentralisatie.

Dep. van Landbouw, afd. Nijverheid. Batavia, 21 Juli (Aneta). Tot hoofd van de afdeling van het Departement van Landbouw en Nijverheid is benoemd ir. Welte.

1) De Aneta-telegrammen zijn ontleend „N. Rott. Ct.”.

Juli 1928, No. 30.

LOSBLADIGE BANDEN BLADEN MET COU-
RINGBANDEN RANTE LINIATUUR
DIRECT UIT VOORRAAD
 OCT. - KWARTO - FOLIO FORMAAT - PRIMA METALEN
VRAAGT PRIJSLIJST LEVERING UIT VOORRAAD
THE H. V. R. TRADING COMP. VERKOOPAFDEELING
ORANJELAAN 21, DEN HAAG BINDERIJH. v. RIJMENAM

Civiele luchtdiensten in Ned.-Indië. Bandoeng, 21 Juli (Aneta). Het A.I.D. de Preangerbode verneemt, dat in verband met het verhoogd vertrek der Fokkervliegtuigen uit Nederland de civiele luchtdiensten in Ned.-Indië pas op 1 November a.s. geopend worden.

Aardschok. Makassar, 23 Juli. Alhier werd een vrij zware aardschok gevoeld, welke zich bewoog in de richting Oost—West.

Brandt in Serdang. Medan, 21 Juli (Aneta). Een ladang-boschbrand in Boven Serdang op de grens van de Karolanden verwoestte drie kampongs, bestaande uit vijftig woningen. De schade wordt geschat op f 25.000. Een vrouw is verbrand. Honderd stuks vee zijn omgekomen en 200 vierkante kilometer bosch zijn verbrand. De oorzaak ligt in onvoorzichtigheid bij den aanleg van het ladang-veld. De boschreserve brandt op zes plaatsen. — Een telegram van 23 Juli meldt inmiddels, dat de brand door hevige regens is gebluscht.

Radio-gesprek met Indië. Aneta seint d.d. 21 dezer uit Batavia:

Gisteravond heeft voor de radiotelefonie een tweede historische gebeurtenis gebracht. Er is namelijk een kruisgesprek gehouden tusschen Hollandsche, Engelsche en Duitse journalisten te Batavia met collega's in Holland. De verbinding werd tot stand gebracht via de stations voor draadloze telefonie Bandoeng en Kootwijk. Het overbrengen van de stem was zeer zuiver en duidelijk. De correspondent te Batavia van de Times, de heer Hunter, had een onderhoud met zijn Hollandschen collega van de Daily Mail, den heer Anthcliffe, en een Hollandsch journalist had een onderhoud met Mad. de Gubernatis, de Hollandsche correspondent van de Petit Parisien. Twee Duitse journalisten te Batavia spraken tenslotte met Berlijnsche collega's. De heele demonstratie duurde ongeveer anderhalf uur.

Brigade in Atjeh. Kota Radja, 24 Juli (Aneta). Een brigade onder commando van majoor Grashuis heeft in het Bakongansche vier kwaadwilligen neergelegd. De buit bestaat uit een karabijn, die bij vorige schermutselingen in handen van de kwaadwilligen was geraakt, en eenige blanke wapens. Majoor Grashuis is licht gekwetst. Twee inlandsche marechaussees zijn gesneveld, één zwaar gewond en twee niet levensgevaarlijk gewond.

Nemen wij hierbij in aanmerking, dat bij een volk, verkeerende in een cultuurstadium, als wij bij de Javanen van die oude tijden mogen veronderstellen, een nieuw-uitgevonden of pas bekend-geworden gebruik langen tijd noodig heeft vóór het algemeen bekend en populair wordt en een ontwikkeling bereikt als die, welke het schimmenspel in bovengenoemden tijd blijkbaar reeds bereikt had, dan wordt het duidelijk, dat reeds lang vóór 950 *Čaka het schimmenspel op Java inheemsch moet geweest zijn.*

Van de oudere schrijvers over dit onderwerp vermeldt Dr. Hazeu o.a. de meeningen van Crawford, die acht, dat de Javanen de uitvinders zijn van het Polynesisch drama, van C. Poensen, die vermoedt, dat, met behulp en onder leiding der Hindoes, de eerste *wajang*-vertooning op Java plaats had, van Veth, die meent, dat zowel in de *wajang*, als in de *gamelan*, de invloed van een volk van hooger beschaving onmiskenbaar is, van Niemann, die het niet waarschijnlijk acht, dat de *wajang* van Hindoeschen oorsprong is, ten slotte het oordeel van Dr. Brandes, die op grond van de omstandigheid, dat de Hindoes een geheel ander theater hadden, en dat alle *termini technici*, die op de *wajang* betrekking hebben, Javaansch, niet Sanskrit zijn, meent, dat van overname van de Hindoes geen sprake kan zijn.

Volgens Prof. Bezemer staat Dr. Hazeu geheel aan de zijde van Dr. Brandes ten aanzien van den Javaanschen oorsprong van de *wajang*; maar, terwijl hij de taalkundige argumenten van laatstgenoemde ten volle waardeert, geeft hij een verklaring van het oorspronkelijk karakter der schimmenspelen, die een veel grooter houvast aanbiedt dan de zuiver-linguïstische van Dr. Brandes, waartegen o.a. door Prof. Krom bezwaren zijn ingebracht en is de bijzondere verdienste van Dr. Hazeu, zoo niet onweerlegbaar bewezen, dan toch zeer rannemelijk te hebben gemaakt, dat de *wajangvertooning* deel uitmaakte van den voorouderlijken eeredienst.

Langen tijd werden de opvattingen van Dr. Hazeu tamelijk algemeen gedeeld, doch in de laatste jaren zijn o.a. drie nieuwe hypothesen omtrent oorsprong en beteekenis van de *wajang* vermeld. Dr. W. H. Rassers ontwikkelde in zijn proefschrift: „De Pandji-roman” (1922) en in zijn artikel „Over den zin van het Javaansche Drama”, in de Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van het Kon. Inst. voor T., L.- en V.-kunde van N.-I., Deel 81 (1925) zijn hypothesen, als zou de zin van het Javaansch tooneel een *totemistische* zijn. Hiermede is Prof. Bezemer 't echter heelemaal niet eens, evenmin als met de opvatting van Dr. Alb. C. Kruyt, die in zijn werk: „Het Animisme in den Indischen Archipel”, schrijft: „het moet voor een ieder duidelijk zijn, dat deze *wajang*-vertooningen oorspronkelijk niet anders zijn geweest, dan 't in eenen zang mededeelen van de ervaringen der zielestof des priesters.”

Daarna haalt Prof. Bezemer twee schrijvers aan, die den voorsprong van de *wajang* als schaduwvertooning buiten Java zoeken, n.l. Prof. Krom, die in zijn „Hindoe-Javaansche Geschiedenis” (1926) zegt:

„Men kan zich, wat de *wajang* aangaat, een soortgelijken gang van zaken, als bij het bakken voorstellen: het Hindoesche schimmenspel, eerst in de hofkringen vertoond, dringt gaandeweg tot het volk door, zich daarbij aanpassend aan bestaand ritueel, en krijgt zodoende, met behoud van de stof, dat typisch-Javaansch uiterlijk, en, in het gevoel der Javanen zelf, de samenhang met de voorouders, die het tot de vervulling eener levensbehoefte (ook al om het magisch karakter van het oude ritueel) en een essentieel bestanddeel van het Javanisme maakt. Over het voor-Hindoesche ritueel met de voorouder-poppen kan men zoevel fantasieeren als men wil, de *wajang*, d.w.z. wat de Javaan van thans als *wajang* kent, is o.i. een Hindoe-Javaansche schepping.”

Dit oordeel kan Prof. Bezemer geenszins onderschrijven, evenmin als dat van den heer B. M. Goslings, die meent, „dat men de herkomst van het schimmenspel op Java moet zoeken in China, of in Vóór-Indië, waar dat spel, als men er vroeger werkelijk een heeft gekend, meest waarschijnlijk oudtijds van China uit zal zijn ingevoerd.”

Ten slotte komt Prof. Bezemer tot het besluit, dat de verklaring van Dr. Hazeu de meest ratio-

neele is, welke juist in het directe verband met den voorouderdienst de oorspronkelijk zuiver religieuze beteekenis van de *wajang* zoekt en eindigt zijn belangwekkend artikel met de woorden:

„Als alle vier de andere, hier besprokene, blijft ook die van Hazeu een hypothese, maar eene die, daar ze uitgaat van vaststaande feiten, nog altijd, naar onze meening, een opvatting geeft van het ontstaan van de *wajang*, die haar eigenaardig karakter het beste verklaart.”

Wellicht zijn er onder onze lezers, die 't in deze ook met Prof. Bezemer niet eens zijn en eene, naar hunne meening, nog betere oplossing weten.

In elk geval leggen alle deze nieuwe oordeelvelingen getuigenis af van een verheugende toename in belangstelling voor 't kunstleven van Indonesië.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Indië's economische toestand.

De heer Th. Lighthart, directeur der Javasche Bank, constateerde in een rede in den Volksraad (Deli Crt. 20/6) o.m. dat de stelling dat „scherpe crisisverschijnselen in de tropische cultures gemeenlijk worden gevolgd door een periode van aanzienlijke hausse” een verbijsterend wanbegrip toont omtrent hetgeen zich de laatste jaren in Indië aan het voltrekken is. Er is toch op geenerlei gebied sprake van een crisis; we hebben echter een zeer gunstige periode van hooge prijzen achter den rug en thans keeren de prijzen tot een meer normaal niveau terug. De daling voltrekt zich zeer langzaam en gaat schoksgewijze. Ze is echter vrijwel overal te onderkennen en ze is volkomen logisch en daarom met geen maatregelen succesvol te bestrijden. Voor het financieel beheer van de Regeering is ze echter een moeilijke factor, omdat men zich de laatste jaren ondanks alle ernstige waarschuwingen heeft gebaseerd op de inkomsten, die voortvloeiden uit een periode van bloei, die voorbij moest gaan, doch die onverwacht langer bleef dan men over het algemeen durfde hopen. Men is kortgeleden opgeschrokken door een zeer snelle prijsdaling van rubber; toch was deze daling te voorzien geweest, omdat de prijzen reeds eenige jaren op kunstmatige wijze waren opgehouden. De statistieken bewijzen onweerlegbaar dat er een sterke overproductie bestaat; of de consumptie zal zich aan de productie, of de productie zal zich aan de consumptie moeten aanpassen, alvorens stabiele prijzen te verwachten zijn. Thans begint voor de rubberproductie de strijd om het bestaan en ondanks de tegenspraak in de Memorie van Antwoord der Regeering, kan spr. de verzekering geven dat de Engelsche producenten hopen en verwachten dat ze den prijs langen tijd beneden 1 sh. zullen kunnen houden, terwijl vele Hollandsche ondernemingen volstrekt geen bezwaar hebben tegen een daling tot ongeveer 9 d. Door een periode van lage prijzen hoopt men het verbruik te vergrooten en de productie te verkleinen, waardoor vanzelf de prijzen zich weder op een loonend niveau stellen; waarschijnlijk zal de aanpassing van de productie aan de consumptie eerst na eenige jaren tot stand kunnen komen. De gevolgen hiervan op 's Lands inkomsten zullen sterk merkbaar zijn. Een ander zeer belangrijk exportartikel lijdt al eveneens onder overproductie, n.l. suiker. Ook hier kan men echter niet van een crisis spreken. Eenige jaren lang hebben de producenten van een zeer gunstige markt geprofiteerd; thans gaan de prijzen naar een meer normaal niveau terug, wat tot gevolg heeft dat de winsten aanmerkelijk zullen dalen. Er is ook hier volstrekt geen aanleiding om te verwachten dat spoedig weer een abnormale hausse komen zal. Voor thee zouden al eveneens sterke argumenten voor een toekomstige winstbeperking aan te voeren zijn, evenals voor tin. Voor spr. schuift er in al die dalingen niets vreemds, hij heeft ze allang verwacht. Ze zullen echter zonder twijfel drukken op 's Lands inkomsten en het komt spr. voor dat daarmee in de middelenraming der Regeering niet voldoende rekening is gehouden. De zwakke zijde van de begroting 1929 schuilt dan ook niet in de uitgaven, maar in de middelen.

Spr. noemt het een wanbegrip als men het niet inwilligen van alle verlangens toeschrijft aan de

Kunst, Kunstnijverh. en Huïsvlijt.

Oorsprong en Beteekenis van de Wajang.

De *wajang* deelt het lot van zoovele zaken, waar de geleerden diepzinnige stukken schrijven: zij 't over den oorsprong en de beteekenis er niet eens zijn. Dit blijkt o.a. ten duidelijkste uit een artikel van Professor T. J. Bezemer in de laatste Aflevering No. 4 van „Het Koloniaal Tijdschrift”, waarvan wij van den schrijver in dank overdruk mochten ontvangen. Wij hebben dit de grootste belangstelling gelezen en daar wij menen, dat ook de lezers van ons weekblad het niet aanhalen. Misschien, dat dit dan nog weer een oordeel uitlokt. Schr. begint met te wijzen op het bekende proefschrift van Dr. G. A. J. Hazeu 1897: „Bijdrage tot de kennis van het Javaansch Tooneel”, waarin deze wat den ouderdom der *wajang*-vertooningen op Java betreft, uit een aantal verschillende oud-Javaansche werken daarenten leeren, tot de conclusie komt:

„Dat reeds ten tijde van Air-Langgha (950 — begin 11de eeuw na Chr.) in het toenmaals heersende rijk van Kediri schimmenspellen, *wajangs*, den vertoond.

Dat die vertooning plaats had door poppen uitgesneden leer (*walulang inukir*) schaduwen op een scherm (*kelir*), terwijl de voorouder de rollen der door de poppen voorgestelde personen opzeide.

Dat toen reeds die schimmenspelen zóó oud waren — dat de schrijver van de Tantu-Panggelande toe kon komen een verklaring te geven van den oorsprong, dien hij stelde in een tijd, toen de Javanen nog op aarde rondwandelden.

Dat in die tijden deze vertooningen zulk een grote populariteit genoten, dat dichters hun vermaak omtrent aan 't schimmenspel ontleenden.

Dat zeer waarschijnlijk ook toen al, maar zeker reeds in de 12de eeuw na Chr., die vertooningen begeleid werden door een vast orkest, bestaande uit een vast muziekinstrumenten (*tudung, saron, kama, etc.*).

Dat de inhoud der vertooning in staat was 't de toeschouwers te roeren, zoodat dus de vertooning reeds min of meer geregelde tooneelstukken werden opgevoerd.”

TENTOONSTELLING OOST- EN WEST-INDIE

VAN 11 JUNI TOT 5 AUG. 1928

„ZYPENDAAL
ARNHEM.
11 JUNI TOT 28 JULI
TENTOONSTELLING
OOST & WEST
INDIE
1928.

Koopt bij voorkeur bij onderstaande Adressen. Denkt ook om „OUDE STAD

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
(OPENLUCHTMUSEUM) 5506
Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHEWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

Mrs. M. ORMOND
82 Rijnstraat - ARNHEM - Telefoon 2152
Ladies' Tailoring and Dressmaking
Altijd in voorraad de nieuwste modellen
Middag- en Avond-Japonnen, Costumes, Mantels, etc.
MATIGE PRIJZEN 5596

MELKINRICHTING
„MELBO”
KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

UW ADRES voor het ONTVLEKKEN,
PERSEN, STOOMEN en VERVEN, is: 5573
G. DE BLAAUW - ARNHEM
HOMMELSCHWEG 81 - MANEGESTRAAT 13
Telefoon 3077

Voorschriften van H.H. Oogartsen
worden door mij billijk en zeer accuraat
uitgevoerd, met goeden pasvorm
H. W. MIDDELBEEK, Opticiën
HOMMELSCHWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

PENSION „EIKENHORST”
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
24 zit- en slaapkamers (vele met veranda en balkon),
30 bedden; badkamer en groote lommerrijke tuin.
Telefoon Arnhem 2009, **OOSTERBEEK.**
5661 M. P. S. KETTING.

A. M. SMIT & ZN.
Heerenhoeden - Modes
BAKKERSTR. 53 - ARNHEM
IN HET CENTR. DER STAD. GEEN FILIALEN

PLATTE GOUDEN HEERENHORLOGES
Uiterst fijne DAMES POLSHORLOGES
REISHORLOGES 5587
De naam **ALPINA** waarborgt U kwaliteit
F. G. HAAS & Zn. - Horlogemakers
BAKKERSTRAAT 42 - TEL. 1511 - ARNHEM

NA UW BEZOEK AAN DE I.T.A. EEN BEZOEK
AAN HET
KUNSTNIJVERHEIDSHUIS
- **DIE OLDE MUNTE** -
BAKKERSTR. 56a, ARNHEM - TEL. 294
PERMANENTE TENTOONSTELLING
RUIME KEUZE
ARTISTIEKE GESCHENKEN 5651

MANEGE J. VAN DEN EIJDEN
ARNHEM
RIJPAARDEN TE HUUR
Rijles voor leden van de Manege per uur f 3.—, abon-
nement 20 lessen f 55.—. Voor niet-leden: buitenrijden,
het 1e uur f 4.—, volgende uren f 3.—. Les in de manege
f 4.— per uur. Lidmaatschap f 25.—. 5561
HANDEL IN LUXE RIJ- EN RIJUITGPAARDEN

- FOTO - **capri**
ARTIKELN

N. KRAMER KL. OORD 2 ARNHEM

HOTEL BELLEVUE (Nieuw)
ARNHEM :: TELEFOON 128
Gelegen over het Park ZIJPENDAAL en Sonsbeek
(TENTOONSTELLING). Kamers met volledig Personeel
Restaurant van 5-7 uur.
5557 **CONSTANT MEIJER**

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5459

RADIO TECHN. INGENIEURS-BUREAU
WANTING & LUDWIG
NIEUWE PLEIN 30 - TEL. 3180 - ARNHEM
Hoofdvertegenwoordiger der N.S.F.
BEZOEKT STAND 41 DER I.T.A.
Ruime keuze TROPENTOESTELLEN onder garantie

Familie-Pension „PARKOORD”
APELDOORNSCHESTR. 14 - ARNHEM
Telefoon 2620
5552
Tegen 1 September komen eenige zeer
mooie Apartementen vrij, voor tijdelijk
of doorlopend. - Uitstekende
Keuken - Matige Prijzen - Badkamer

HUISHOUDELIJKE ARTIKELN
JOHAN WILLEMS
ARNHEM
Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.
„De Sphinx”, Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.
Steenstraat 66 A-B - Telefoon 362.
„De Porselein Winkel”, Kortestraat 17-18, Telefoon 362.
**Het goede adres in Arnhem
voor alles op 't gebied van
Huishoudelijke Artikelen**

Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder garantie
Aanbevolen adres voor Oost en West-Indië
Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families
Zadel- en Koffermakerij
J. B. PAS Jr. - ARNHEM
Bloemstraat 70
Levering van alle soorten Hut- en Mailkoffers
Reparatie-inrichting.
Aanbevolen voor de Vereeniging „Oost en West-Indië”

TENTOONSTELLING „OOST- EN WEST-INDIE

F. HOLLAAR - ARNHEM

SCHOENFABRIEK:
SPECIALITEIT MAATWERK

Gaarne nemen wij maten in ons archief op voor families, welke naar Indië vertrekken; groote ervaring op dit gebied. 5586

SCHOENWINKEL:

„Betere" binnen- en buitenlandsche merken
CHAUSSURES BALLY, K. BOOTS & SHOES

VOETVERZORGING:

Dr. SCHOLL's Foot Service

Rijnstraat 34 - Groote Oord - Varkenstraat

De beroemde „Vaderland"-Rijwielen

ALLEEN VERKRIJGBAAR BIJ ADR. BAX, ARNHEM;
ROUS EN MEEUWENOORD, BANDOENG;

SUMATRA STORES, MEDAN

MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN!

MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN!

VERHUIZINGEN per Auto-Tapissière voor binnen- en buitenland.

GOEDERENVERVOER zeer billijke tarieven.

Zaterdag Bodedienst Arnhem-Utrecht, terug over Nijmegen.

Maandags Arnhem-Nijmegen.

Beleefd aanbevelend.

A. VAN DE VOOREN - ARNHEM

Bovenbergstraat no. 17 - Telefoon no. 3147

ingang naast den Heer Tooneman, Aannemer

Bestelhuus Utrecht: Jansveld 27, Tel. 13405. G. A. BRUILL. 5668
Vertrek n.m. 4 uur.

ELECTRO-RADIO

HOMMELSCHWEG 181-183 :: ARNHEM

Aanleg en Onderhoud van ELECTRISCHE
INSTALLATIES, RADIO-TOESTELLEN
en ONDERDEELLEN :: Tel. 1231

RIETEN MEUBELN

H. F. SCHMIDT

BAKKERSTRAAT 24

ARNHEM :: TEL. 1538

TEEKENINGEN OP AANVRAAG

VELE INDISCHE
DANKBETUIGINGEN

krapheid der begrooting, alsof dat verschijnsel geheel op zichzelf stond. De krapheid der begrooting is toch in wezen slechts gevolg, en wel gevolg van de geringe economische kracht van de bevolking. De in de M. v. A. der Regeering teruggevoerde opmerking uit het Afdeelvingsverslag „dat de tegenstelling van een rijk land en een armen Staat wijst op een onjuist financieel beleid", toont dan ook op een verkeerd begrip omtrent rijkdom. De productie, die den rijkdom van een land bepaalt, is toch niet alleen afhankelijk van de economisch-geografische gesteldheid van het land, maar ook in hooge mate van de economische activiteit van de bewoners. In de financieele nota der Regeering is hierop volkomen terecht gewezen en spr. hoopt dat de nogal luid betoogende links-nationalisten aanleiding zullen vinden om eens te overwegen of ze niet goed werk zouden doen als ze zich meer toelagen op het versterken van de weinig krachtige economische basis, welke de Inlandsche samenleving biedt, dan op het leiden van vergaderingen en het volschrijven van krantjes.

Wij verwijzen naar de *Del. Crt.* (18/6 „s Lands financiën", M. v. A.), het *Bat. Nwsbl.* (16/6 „Volksraadsoverzicht") en het *Soer. Hbl.* (9/6, 2de bl. „De rubbercultuur na de opheffing van de restrictie"; 12/6, 4de bl. „De econ. toestand en econ. politiek", M. v. A.; 14/6, 2e bl. „De domeinverklaring", S. Oppenkamp).

Rentabiliteit van ambtenaren.

Een Volksraadslid heeft aan de Regeering gevraagd een onderzoek in te stellen naar de rentabiliteit van de werkzaamheid der ambtenaren. Hij wilde tevens een vergelijking met het particuliere om te kunnen nagaan of de gouvernementendiensten overbelast zijn en wat bezuinigd zou kunnen worden op de f 200 miljoen, die onze ambtenaren per jaar kosten. De Regeering zal een onderzoek van beperkte strekking instellen op de centrale kantoren te Batavia. Het ambtenarenkorps in de schalen A. B. en C. omvat in totaal 94.289 personen, waarbij dan nog komt een 6000tal, waarvoor bijzondere regelingen gelden. De Regeering neemt de vaak omslachtige wijze van werken op de landskantoren niet over de geheele linie in verdediging; toch mag niet vergeten worden, dat de Overheidswerkzaamheid een zoodanige mate van bedachtzaamheid eischt, dat aan herhaalde resumptie en herhaalde overweging van voorstellen niet ontkomen kan worden. De *Sum. Post* (18/6) moet erkennen dat er heel veel betrekkingen zijn bij het Gouvernement, waar hard moet worden aangepakt en waar minstens evenveel van de zenuwen wordt geveerd als in het particuliere. *H.i.* is in de omvangrijke staatsmachine voor eigen initiatief zoo weinig plaats; wat in het particuliere zoozeer bij een employé wordt gewaardeerd: eigen initiatief, vlotheid van opvatting, handigheid in het af-

doen van zaken, is in het ambtelijke niet altijd gewild, omdat werkelijke efficiency in het labiele administratieve evenwicht stoornis geeft. Het karakter van den Staat bepaalt ook het karakter van den staatsarbeid.

De *Loc.* (9, 12 en 14/6) bevat een artikel van den heer A. E. C. van Saarloos over „Staatsadministratie en Efficiency"; het *Soer. Hbl.* schrijft over „De invoering der bestuurshervorming" (12/6, 3de bl.), „Minder animo" voor het *Inl. B.B.* (9/6, 3de bl. Z.), „Rechtstoestand der ambtenaren" (13/6, 3de bl. Z.) en „De nieuwe aera bij het *B.B.*" (15/6, 3de bl. Z.).

De leege gebieden van Indië.

De Italiaansche prins Del Drago schreef in de „*Giornale d'Italia*" naar aanleiding van zijn reis door Ned.-Indië, dat Sumatra grotendeels nog onbekend is en rijk aan petroleum. „Waarom bezitten wij Italianen niet een *Sumatra*, desnoods een *Borneo*?" vraagt hij. „Waarom moeten al die rijkdommen behooren aan een volk dat, gezien de onmetelijke uitgestrektheid, in de materiele onmogelijkheid verkeert om ze behoorlijk te exploiteeren?" (*S.H., B.N. en J.B.* 15/6).

In de „*Java-Bode*" werd reeds aangetoond dat er in Italië politieke belangstelling voor Ned.-Indië bestaat. Het motief daarvoor is Italië's overbevolking, welke het noodig maakt volksplantingen over zee te vestigen in door Italië beheerschte, daarvoor geschikte gebieden, welke Italië thans niet heeft. En daar Nederland zijn leege overzeesche gebieden niet benut ten behoeve van de eigen overbevolking, wordt in Italië betoogd, dat Italië een moreel recht heeft op deze gebieden. Sinds Mussolini's uitroep: „Wij barsten uit ons gebied", ziet Italië naar nieuw overzeesch grondgebied om. Men moge in Indië de schouders ophalen voor de onbelangrijke uitlating van prins Del Drago, geheel zonder betekenis acht de *Java-Bode* (15/6) haar niet. Men zou haar bijv. kunnen opvatten als een prikkel voor de Nederlanders om eens wat meer te doen met hun overzeesche gebieden op het gebied van economische ontwikkeling en volksplanting. Maar ook voor de aanhangers van de „zelfbestuur"- en van de „*Los-van-Nederland*"-beweging is het van belang te weten, dat reeds in twee zoo machtige rijken als Italië en Japan voor het bevolkingsoverschot op de leege gebieden van den O.-I. archipel begeerige blikken worden geslagen.

Wij vestigen de aandacht op *De Loc.* (18/5, blz. 6 „Zijde teelt op Sumatra" door Japanners), de *Java-Bode* (26/5 „Japansche volksplantingen in Indië"; 13/6 „Een ernstige waarschuwing betr. de Poenale Sanctie), het *Soer. Hbl.* (9 en 15/6 „Indrukken van Z.- en M.-Celebes", *Villanus*; 12/6 „Zending en Industrie", Z.), het *Bat. Nwsbl.* (14/6 „Imperiale Zaken" betr. de P. S. ie; 13/6 „Wegen,

BOULEVARD-GARAGE
PRINSESSESTRAAT
TELEFOON 1939 - ARNHEMLUXE VERHUUR
EERSTE KLAS WAGENS 1-557

Vert. OVERLAND-WHIPPET en WILLYS-KNIGHT Automobielen

Reparatie aan alle merken

STALLING - OLIE - BENZINE - BANDEN

Zee- en Rivierischhandel L. WIGGERS

Wielakkerstr. 31, Arnhem, Tel. 450, Oppericht 1823.

640 Uitsluitend eerste kwaliteit VERSCHE

GEROOKTE, GEDROOGDE EN
GEZOUTEN VISCHWAREN
AANBEVOLEN VOOR OOST EN WESTWegen en nog eens Wegen") en de *Del. Crt.* (22/6 „Over Chinezen in Indië").

De „doelstelling" van ons Leger.

Onze oorlogsschepen.

De vloot in Indië wordt vrij geregeld voorzien; oude schepen vervangt men door nieuwe enz. Het leger wordt slechts zoo goed en zoo kwaad als het gaat op gang gehouden (*Soer. Hbl.* 11/6, *M.M.*). Zelfs het hoog noodige ter moderniseering is niet verkrijgbaar. Alles is ingericht op verkleinde schaal, te zwak en onvolkomen. Jaarlijks worden een paar duizend jonge mannen enigszins in den wapenhandel geoefend; de strijdmiddelen zijn onvoldoende tegenover de moderne bewapening van den vijand. Ten aanzien van de defensie van Indië stippelde de Regeering indertijd de z.g. richtlijnen uit, waaraan men praktisch geen houvast had. Tevens werd toen verklaard dat de „doelstellingen" nader zouden worden bekend gemaakt. Op die bekendmaking wacht Indië nog steeds.

De *Loc.* (14/6) geeft een verslag van een lezing van luit. t/z J. B. de Meester over „Onze oorlogsschepen". Spr. roemde de nieuwe schepen, welke Indië kort geleden kreeg of weldra zal krijgen; zij zijn in alle opzichten gelijkwaardig, zoo niet superieur aan de buitenlandsche schepen en volkomen berekend voor hun taak. Eindelijk is er nu een vast logische lijn in onze vlootbouwpolitiek gekomen en bouwen wij nu schepen aan, die passen in een wel overdacht systeem. Maar — vroeg spreker — wat hebben wij echter aan personeel in Indië aan boord van onze moderne kruisers en torpedobootjagers, wanneer het in Holland is opgeleid aan boord van een „*Hertog Hendrik*"? Het resultaat zal zijn, dat de vloot in Indië zelfs niets anders wordt dan een groote opleidingsschool, hetgeen zij nu reeds is.

II. UIT DE INHEEMSCHE
EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Het Christelijk Congres te Jeruzalem en de Islam.

Een Indonesische student te Cairo vestigt in het nummer van 21 Mei van de *Fadjar Asia* (orgaan der P.S.I.) de aandacht van de Moslims in Indië op de zendingconferentie, welke kort geleden te Jeruzalem is gehouden. Het artikel verscheen onder het hoofd: „Het Christelijk congres te Jeruzalem veroorzaakt opschudding in de Islamietische wereld".

Na te hebben medegedeeld dat de zending in Indië op de conferentie vertegenwoordigd werd door 4 personen, w.o. Dr. Kraemer en de eer Soetan Goenoeng Moelia, stelt hij op den voorgrond dat, indien de vier heeren op de conferentie slechts hebben gehandeld geheel en al in het be-

ring omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang" (Mei 1928). Zij behelzen de volgende hoofdstukken: 1. Overzicht van den inwendigen politiektoestand (1924—15 April 1928). 2. Reclasseering. 3. Bestrijding van volksziekten in Ned.-Indië. 4. Terugbrenging van particuliere landerijen tot landsdomein. 5. Bestrijding van plagen en ziekten in de gewassen. 6. De arbeid van het Centraal Kantoor voor de Statistiek, in het bijzonder met betrekking tot de welvaart der inheemsche bevolking. 7. De ontwikkeling van het draadloos verkeer in Ned.-Indië. 8. Exploitatie van delfstoffen.

Jaaroverzicht in- en uitvoer van Ned.-Indië.

Als publicatie No. 53 is bij het Centraal Kantoor voor de Statistiek verschenen deel III van het op 1926 betrekking hebbend: Jaaroverzicht van den in- en uitvoer van Ned.-Indië. Dit deel geeft een gedetailleerd overzicht van den in- en uitvoer van geheel Ned.-Indië, waarbij de nadruk valt op de landen van herkomst en bestemming.

Ook uit het in deze publicatie verwerkt cijfermateriaal blijkt de afnemende invloed van Nederland in het handelsverkeer met Ned.-Indië. Dat van een z.g. „denationalisatie" van den handel van Ned.-Indië sprake is, wijzen die cijfers uit. Kwam in 1913 33 % of 1/3 van de totale waarde der ingevoerde artikelen uit Nederland (althans uit het Nederlandsche handelsverkeer), in 1926 was dit teruggelopen tot 17.8 % tegen 18.3 % in 1925. Bij een artikelsgewijze beschouwing komt tot uiting dat de relatieve daling zich over de geheele linie van invoerartikelen heeft voltrokken; alleen de invoer van melk is van 39.1 % tot 42.2 % toegenomen. Onder de importeerende landen heeft Duitschland zich weder een vooraanstaande plaats veroverd, terwijl de invoeren uit Japan, vergeleken met een jaar te voren, eene kleine daling te zien geven. Als land van bestemming is Nederland, door de markten van tabak, thee en koffie, nog zeer belangrijk, terwijl de Vereenigde Staten als rechtstreeksche afnemers van toenemende betekenis wordt.

* *

De Bosscha-Sterrenwacht, door S. W. Visser. (De Indische Post, 16 Juni '28).

De economische toestand van Suriname, door Mr. P. Catz. (In- en Uitvoer, 16 Juli '28).

De herdenking van de 100-jarige Evangelieverkondiging op Oost-Java te Modjowarno, door J. H. Z. (De Banier, 7 Juni '28).

Handboek ten dienste van de suikerriet-cultuur en de rietsuikerfabricage op Java. Zevende deel. Onkruidflora der Javasche suikerrietgronden, door G. A. Backer. Afl. 1. Met platen-atlas (Soerabaja).

Iets over Chineesch Batavia (met afbeeldingen), door S. Kalf. (Onze Aarde, Juli '28).

Het Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch-Indië. Opgehelderd door arresten en beslissingen van den Hoogen Raad der Nederlanden; het Hoog Gerechtshof en de Raden van Justitie van Ned.-Indië. Bewerkt en verzameld door A. E. Prosée. Weltevreden, G. Kolff en Co. (Arnhem, D. Brouwer).

Waar de zee borrelt en kookt... En de aarde scheurt. De Krakatau-lezing. Met ill. (Radio-Bode, 20 Juli '28).

Adriaan Valckenier [Gouverneur-Generaal tusschen de jaren 1737 en 1741], door S. Kalf. (De Ind. Verlofganger, 20 Juli '28).

Suriname.

In aansluiting aan vorige berichten omtrent den voorgenomen vliegtocht naar Suriname, ontleenen wij aan „De Surinamer" van 14 Juni het volgende bericht:

„In verband met het verzoek om voor een landingsterrein te zorgen, is, naar wij vernemen, reeds op verschillende plaatsen daarnaar omgezien.

Zoo b.v. in den Cultuurtuin aan den Kwattaweg. Deze dagen heeft men de commissie „ge-signaleerd" in de omgeving van den boer Ravenswaaij.

Voor zoover wij konden nagaan, is er nog geen bepaalde keus gedaan, in verband met den toestand, waarin de meeste der bezichtigde terreinen verkeeren.

Het best lijkt den drogen tijd af te wachten om de terreinen dan beter te kunnen beoordeelen.

Door het uitziel heeft men intusschen weer ruim den tijd om rustig te werk te gaan."

* *

In verband met den pennestrijd tusschen Prof. Flu en Dr. Lens omtrent emigratie van Nederland-
sche boeren naar Suriname, laten wij hier volgen

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD" is Magazijn „DE ZONEGRENS"

FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG
Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen

FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag

Pansierstraat 48, Scheveningen

wat het blad „Suriname" van 18 Mei over deze kwestie schrijft:

„Over de kolonisatie van Nederlandsche boeren gezinnen naar Suriname, om in den land- of tuinbouw een bestaan te vinden, hebben wij nog niets gezegd. Wij kunnen onze meening samenvatten in weinige woorden: Onder de huidige economische omstandigheden moet elke kolonisatie van Nederlandsche boeren naar Suriname ten sterkste worden ontraden.

Of deze kolonisten in de tropische zon op den langen duur ongestraft kunnen werken, of hun arbeidslust, werkkraft, energie en uithoudingsvermogen op peil zullen blijven, of medische bezwaren zich niet verzetten tegen een dergelijke kolonisatie, een proef zal dat alles kunnen bewijzen.

De kolonisatie van voor 80 jaren bewijst niets; met opzet heeft men die arme menschen laten dood gaan, om het geheele plan te doen mislukken.

Zoolang de kleine landbouw niet kan produceren voor de buitenlandsche markt, tegen alle concurrentie in, zoolang mag men er niet aan denken Nederlandsche boeren hier aan te voeren onder welke gunstige voorwaarden ook.

Gewassen teelen voor binnenlandsche consumptie is uitgesloten; tegen de Aziaten kunnen zij niet opboeren; al zal het bebouwde land, per eenheid oppervlak, veel meer geven dan de Aziaten verkrijgen; maar deze meerdere productie is eerder een nadeel dan voordeel. De markt raakt eerder overvoerd, het product wordt onverkoopbaar.

Het vraagstuk van de kolonisatie van Nederlandsche boeren naar Suriname moet los gemaakt worden van alle medische, klimatologische overwegingen en bezien worden van uit dit eenig standpunt: Wat zullen deze menschen hier moeten verbouwen, om het in Suriname beter, of niet slechter te hebben dan in Nederland.

Is dit vraagstuk bevredigend opgelost, de rest, die naar onze meening bijzaak is, kan onderworpen worden aan de studie van deskundigen.

Eerst dan, maar niet eerder, want men spant anders het paard achter den wagen en Suriname heeft wel meer van deze soort geldverspilling gezien.

Terwijl het gras groeit, sterft het paard; daarom halen wij het paard niet binnen aler het gras er is.

De heeren, die in Nederland ijveren voor deze kolonisatie, kunnen hun tijd aan wat beters gebruiken in het belang van Nederland en Suriname."

* *

De heer D. Ouwehand schrijft in „De Ingenieur" van 21 Juli over het bauxiet-bedrijf te Moengo in Suriname. De „N. R. Ct." van 22 Juli geeft daarvan het volgende overzicht:

„In het artikel, dat afbeeldingen, een kaartje en tabellen bevat, vestigt de schrijver de aandacht op het toenemend gebruik en de toenemende betekenis van aluminium. Hij schetst de voorname plaats, door Suriname als belangrijkste vindplaats van ontginbaar bauxiet ingenomen en de gelegenheid, die het Nederlandsche kapitaal geboden wordt om bij de winning van bauxiet en de fabricage van aluminium een leidende positie in te nemen. De eenvoudige voorbereiding van bauxiet en de daarvoor benodigde inrichting wordt beschreven en de kostprijs per ton bepaald. Tevens wordt gewezen op de pogingen, in het werk gesteld om de fabricage van aluminium te vereenvoudigen en daarvoor ook minder Al₂O₃-rijke ertsen te verwerken.

Eer conclusie, waartoe de heer Ouwehand in zijn artikel komt, is deze, dat ondanks de zoo gunstige ligging van Moengo aan een met zeeschepen te bereiken waterweg, de winning van bauxiet tegen een lageren kostprijs zeer wel mogelijk is, zelfs indien het transport naar de aanlegplaats der zeeschepen over belangrijken afstand per as zou geschieden. „De fabrieken zullen na de opgedane ervaringen voor een lager bedrag worden gebouwd, terwijl op de nu wat roekelooze exploitatie zeer veel bezuinigd kan worden."

* *

In „In- en Uitvoer" van 16 Juni schrijft Mr. Paul Catz over den economischen toestand van Suriname. Wij laten hier den aanhef van het artikel volgen:

„Suriname kan te onzent nog op zeer weinig sympathieën rekenen; wanneer wij niettemin ditmaal eens de aandacht voor dit verwaarloosde deel van ons koloniaal bezit vragen, dan is het, om met grooten nadruk de overtuiging bij te brengen, dat de onthouding dezer sympathie ten eenenmale misplaatst is. Nog bevindt Suriname zich op het doode punt. Eén forsche stoot onzerzijds zou voldoende zijn om aan de ontwikkeling der productiemogelijkheden de juiste richting en voldoende vaart te geven."

* *

In „De Telegraaf" van 20 Juli, 2e ochtendblad, een interessant artikel over „Suriname's ananas en haar toekomst."

De eerste proefzendingen geven goede uitzichten voor ongekoelden export naar Europa.

Wij wenschen den heer Clasener, die dezen in-voer ter hand heeft genomen, alle succes toe.

In de fruitwinkels hier ter stede zagen wij pompelmoezen uit Oost-Indië te koop voor 60 cent en hooger per stuk.

Waarom voert Suriname deze vruchten niet uit? De verpakking is uiterst eenvoudig: een krat van bamboelatten en tusschen de vruchten een weinig cocosvezel.

* *

In de „N. R. Ct." van 19 Juli, ochtendblad B, een Reutertelegram uit Georgetown d.d. 18 Juni, luidende:

„Heden is door een proclamatie in het officieele Staatsblad zonder eenige verdere ceremonie of tegenstand de nieuwe constitutie afgekondigd. De gisteren gekozen leden van den wetgevenden raad zijn bijeen gekomen om de dringende wetgevende maatregelen af te doen. Er werden redevoeringen gehouden, waarin men zich uitsprak voor samenwerking met het nieuwe regime."

* *

Dr. Herman te Kate, onze eerste Americanist, die den 21en Juli 70 jaar is geworden, heeft ook in Suriname een wetenschappelijke reis gemaakt en wel van 13 Juni 1885 tot Februari 1886. (Zie „Encyclopaedie van Nederl. West-Indië", blz. 528). Over dezen geleerde en wereldreiziger zie men de N. R. Ct. van 29 Juni, Av.bl. B en 20 Juli, bijblad en Av.bl. B en ook Snelleman's geestig voorwoord in Ten Kate's „Over Land en Zee. Schetsen en stemmingen van een wereldreiziger", Zutphen, W. J. Thieme & Cie. 1925.

Curaçao.

„Onze West".

Ook hier een enkel woord ter aanbeveling van deze uitgave van onze vereeniging, voor zooveel Curaçao betreft. De heer Menkman heeft een schat van gegevens over ons Westindisch eilandbezit op de aangename wijze, waarvan hij het geheim bezit, verwerkt, waardoor dit boekje een onmisbare wegwijzer geworden is voor allen, voor de velen tegenwoordig, die Curaçao binnen hun gezichtskring, — althans binnen den kring hunner belangstelling — trekken. De laatste gegevens zijn erin meedeeld op enkele uitzonderingen na. Het trok onze aandacht, dat de Curaçaosche Vereeniging voor vreemdelingenverkeer, die, naar wij meenen, reeds eenige jaren geleden een voor Curaçao niet onnatuurlijken dood is gestorven, als nog bestaande wordt vermeld. Voorts wordt op het voetspoor van het regeeringsreglement nog gesproken van „gegradueerde" leden van het hof van justitie, terwijl als ongegradueerde alleen nog maar leden-plaatsvervangers bestaan.

Bij de „leesstof over West-Indië" is Curaçao er wat bekaaid afgekomen tegenover Suriname. Naast speciaal-studies als die over de vestiging van de Nederlandsche kolonisten in Suriname en de sociaal-hygiënische beschouwingen van dr. Lampe hadden ook werken als dat van pater Dahlhaus over Nieuwindt of van dr. Boldingh over de flora onzer W.-I. eilanden genoemd kunnen worden. Dat wel Kleintjes en niet Bordewijk een plaats gekregen heeft, is ons onbegrijpelijk.

Van de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao zijn niet alle jaarverslagen sedert 1919 in druk verschenen, evenmin als van de West-Indische Kamer.

"t VEENTJE" VERHUIZINGEN
EN TRANSPORTEN
 onder volle garantie, door geheel Nederland,
 met éérste klasse Tapissière-Autos.
 Aanbevolen adres voor „Oost en West”.
MERSTR. 10, DEN HAAG, TEL. 36736

Jenny K. v. NIEUKERKE
 Dr. BLOCKERSTRAAT 27
 Tel. 76264 - VOORBURG - Giro 79459
HOROSCOPEN EN
ASTROLOGISCHE
ADVIEZEN 5642

naast sprekers uit verschillende Europeesche landen, Raden Adipati Aria Wiranatakoesoema, regent van Bandoeng, Dr. Ariel Bension uit Marokko, Pandit Shyam Shankar uit Londen, Mr. Rajagopalacharya van de Orde van de Ster. Voorzitters zijn Ds. J. W. K. Iboevers en Ds. J. J. Meyer. Secretariaat Oostduinlaan 32, Den Haag.

Ons land staat in het middelpunt der vredesbelangstelling. Moge ook op deze bijeenkomsten de hooge indrukwekkende vredesstemming heerschen, die zoo geïmponeerd heeft bij het onlangs mede in Den Haag gehouden congres van Volkenbondsvereenigingen.

Aruba.

Er schijnen — schrijft de *Amigoe di Curaçao* — vooral bij de „Eagle” op Aruba arbeidstoestanden te heerschen, die toch eigenlijk heelemaal niet door den beugel kunnen. Over de ontevredenheid van vele Hollandsche arbeiders, over een slechte behandeling bij overmatig werk, hebben wij reeds in *La Union* kunnen lezen: ook over den dwang, die op de arbeiders wordt uitgeoefend, om op Zondag te werken, hebben wij reeds meer geschreven. Nu schijnt men volgens veler eigen verklaring zoover gegaan te zijn, dat men een groot aantal Arubaansche arbeiders eenvoudigweg ontslagen heeft, omdat zij geweigerd hebben op Zondag te werken. En in plaats van Arubaansche arbeiders heeft men Engelsche van de Bovenwindsche eilanden en van Trinidad en Spanjaarden van de kust in dienst genomen. Deze schijnen het niet zoo nauw te nemen met de Zondagsrust en Zondagsheiliging en er voornamelijk op uit te zijn om maar zooveel mogelijk geld te verdienen. Waarschijnlijk heeft dit feit ook wel de drukke emigratie van Arubaansche werklieden naar Curaçao gedurende de laatste weken beïnvloed.

Moet dit nu zoo maar blijven, dat de Arubanen in hun eigen land moeten wijken voor geïmporteerde vreemde arbeiders? Op Curaçao zijn ze graag gezien, zooals wij zelfs meermalen uit den mond hunner chefs mochten vernemen. Maar dat gaat toch niet. Van de overvloedige werkgelegenheid die op 't oogenblik op Aruba bestaat, moeten toch de Arubanen zelf in de eerste plaats profiteren. Dat is toch billijk. En de geïmporteerde vreemde werklieden eerst in de tweede plaats, wanneer er namelijk een tekort aan werklieden is.

Daarom dringen wij nogmaals met klem aan, zoowel bij bestuur als bij den Kolonialen Raad, op een Arbeidsinspectie, die de toestanden ter plaatse kan nagaan en bestudeeren, en zien welke maatregelen er moeten genomen worden om de rechten der arbeiders, zoowel moreele als sociale en economische, te beschermen.

Want laat men de zaak maar op haar beloop, dan zijn de gevolgen ervan niet te overzien.

Artsen voor Curaçao.

Naar aanleiding van de in Nederlandsche bladen verschenen waarschuwingen schrijft de *Amigoe*: „Ook „De West” van 20 April j.l. schrijft, dat speciaal voor Surinaamsche geneesheeren de toestand hier niet rooskleurig is, terwijl de redactie van het blad zich bereid verklaart, om evenwel gegadigden nadere inlichtingen te verschaffen.

„De verhouding tusschen de geneesheeren en den tegenwoordigen directeur van Openbaren Gezondheidsdienst, Dr. Henriquez, schijnt nogal te wenschen over te laten. In het bijzonder is dit het geval ten aanzien van de op Curaçao gevestigde Surinaamsche geneesheeren.” Aldus „De West”.

De conclusie van dit alles zal zijn, dat het in voorkomende gevallen maar uiterst moeilijk, zoo niet geheel onmogelijk zal zijn om geschikte medici voor Curaçao te krijgen.

Iets waaraan de verklaring van den Gouverneur in de M. v. A. „dat de verhouding tusschen den Directeur en de dienstdoende geneesheeren, die allen, op een enkele uitzondering na, met toewijding en ijver hun taak vervullen, goed is”, wel niet veel zal kunnen veranderen.”

Uit den Verrzen Vreemde.

De staatsgreep in Egypte.

Wij hebben het verloop der politieke gebeurtenissen in Egypte zoo geregeld gevolgd, dat het niet noodig lijkt om een uitvoerige inleiding te geven bij de voorvallen van den dag.

In de politiek is de sterkste partij de Wafd. Haar tegenwoordige leider Nahas pacha was premier in het vorige ministerie. Hij wilde, overeenkomstig het program van zijn partij, de Britsche bemoeienis verder uitbannen, liefst zelfs heelemaal en dadelijk. Londen nam hiertegenover stelling; Engeland blijft zich speciaal in de Suezkanaal-politiek en in Soedan een taak en rol toekennen. Engeland dreigde met harde maatregelen, een smaldeel kreeg opdracht van Malta naar Egypte te stevenen. Nahas pacha zwichtte, maar bleef aan met zijn ministerie. Toen kwam de door ons hier besproken rechtszaak, waarbij Nahas

zich tot rechtsgeleerd adviseur en bemiddelaar maakte tegen de belangen van koning Foead. Deze gaf aan zijn ministerie ontslag. Mahmoed pacha, die in Nahas' ministerie de portefeuille van financiën had gehad en deze neergelegd had, wegens oneenigheid met den premier, aanvaardde de opdracht om een nieuw kabinet te vormen. Hij slaagde hierin, maar stond in de Kamer tegenover een meerderheid, die door de Wafd tegen hem werd opgezet. De Wafd agitatie in en buiten het parlement tegen de zoo gevormde regering. Zaterdag 21 Juli en Vrijdag 27 Juli zouden in verschillende plaatsen openbare Wafd-vergaderingen worden gehouden.

Den 19 Juli verscheen een besluit van koning Foead, waarbij de Senaat en de Kamer voor drie jaren onthouden worden, bepaalde artikelen van de Grondwet nopens vrijheid van drukpers en recht van vergaderen zullen gewijzigd worden. Ook was daarin het verbod vervat om de aangekondigde vergaderingen te houden.

Ter verklaring van deze handeling, van den staatsgreep dus van de meer gematigde groep tegenover de voortvarende extremisten, is de nota gepubliceerd, waarin Mahmoed den koning de noodzakelijkheid ervan heeft ontwikkeld. De premier zegt daarin, dat het noodzakelijk was voor het welslagen van het coalitie-bewind, dat de verschillende politieke elementen vriendschappelijk zouden samenwerken voor de zoo dringende noodige hervormingen. Aangezien de Egyptenaren hiermede instemden, mocht worden verwacht, dat de meningsverschillen, die soms een persoonlijk karakter aannamen, zouden verdwijnen en dat alle Egyptenaren zouden terugkeeren tot den vroegeren toestand van eenheid. Een kleine groep echter, die op kunstmatige wijze de meerderheidspartij in handen kreeg, heeft er voortdurend naar gestreefd de samenwerking te doen mislukken. Zij liet zich beheerschen door een partijgeest, die zeer gevaarlijk was voor het algemeen belang.

Hierdoor kon de regering geen anderen uitweg vinden om den toestand meester te worden dan door den koning de ontbinding van het parlement voor drie jaar aan te bevelen en in het belang van het herstel van geregelde verhoudingen de regeringsmacht uitsluitend aan de regering te brengen.

Het dagelijksch bestuur van de Wafd-partij nad in 'n speciale vergadering besloten de door de regering verboden op Zaterdag vastgestelde vergadering te Tanta bij Alexandrië toch te houden.

Op verzoek van den minister van binnenlandse zaken was de provinciale politie door militairen versterkt.

Het is niet aan te nemen, dat het voorstel van Mahmoed en de instemming daarmede door den koning buiten den Britschen hoogen commissaris in Port Said zijn omgegaan. Wel verklaarde de Britsche regering de afwikkeling van deze aangelegenheid te beschouwen als een van internen Egyptischen aard, maar juist in deze handeling ligt al opgesloten, dat Londen met den inzet tot dit verloop zoo wel ingenomen is. Blijven de gebeurtenissen zich ontwikkelen overeenkomstig zijn verlangen, dan houdt 't zich er buiten, naar anders — de geschiedenis is er om hieromtrent geen twijfel te laten, anders zal de Britsche vertegenwoordiger, Sir George Lloyd, wel het oogenblik vinden om te verklaren, dat het verder geen louter interne zaak meer betreft, en dat Groot-Brittannië zich dus zal moeten laten gelden.

Conferentie Vrede door Religie.

Naast de pogingen, die van staatkundige zijden gedaan worden om den oorlog uit de politiek te bannen, staat de ijver van velen om de moreele ontwapening te bevorderen, om dus de stemming tusschen de menschen, van welke kleur, van welke natie, van welken godsdienst ook, meer vredelievend te maken. Meer liefde, meer verbroedering, dat is op zich zelf al een mooi ideaal; wordt dit tevens tot een wereldpoging om de oorlogsgedachte uit te bannen, dan krijgt het dadelijk een tastbare betekenis, die het streven der politici kan steunen en bewonderen.

Daarom verdient de conferentie „Vrede door Religie” aandacht, die van 31 Juli tot 2 Aug. zal worden gehouden in de groote zaal van den Dierentuin in Den Haag. Hierbij zal zich bovendien nog het opmerkelijke voordoen, dat sprekers van zeer uiteenlopende richting op ander gebied, hier eenstemmig zullen beleiden. Wij noemen b.v.

Ingezonden.

Salarisregeling Predikanten Curaçao.

Willemstad (Curaçao), 27 Juni 1928.

Geachte Redactie,

Mag de Kerkeraad der Vereenigde Protestantische Gemeente te Curaçao U beleefd verzoeken het volgende in uw blad te willen opnemen?

In de nieuwe salarisregeling van 1928 voor ambtenaren te Curaçao is het salaris der predikanten gebracht van f 5496 op f 7800, terwijl voor het salaris van den Apostolisch Vicaris, die f 6000 verdiende, thans door Z. E. den Gouverneur een post van f 9000 op de begrooing is gebracht. Hierin ziet de Kerkeraad een ernstige achteruitstelling van de Protestantische belangen bij die der Rooms-Katholieken op de volgende gronden:

Waar in de Kolonie Suriname de Predikanten, de Vorsteher der Moravische Broedergemeente en de Apostolisch Vicaris hetzelfde salaris verdienen, te weten f 9000, daar wordt nu te Curaçao tusschen de predikanten en den Apostolisch Vicaris onderscheid gemaakt;

waar het salaris van den Apostolisch Vicaris, ofschoon hij naar zijn ambtelijke gelofte ongetuigd moet blijven, met 50 % wordt verhoogd, wordt dat der predikanten, hoewel zij voor een gezin te zorgen hebben, met nog geen 42 % verhoogd.

Wanneer men hiertegenover zou willen aanvoeren, dat in Curaçao het aantal Roomschen dat der Protestanten verre overtreft, zij hierbij opgemerkt: dat in Suriname, waar het zielental der Moravische Broedergemeente zooveel grooter is dan dat der Katholieken en Protestanten, toch door allen hetzelfde salaris genoten wordt;

dat, waar in Curaçao aan den Apostolisch Vicaris zulk een groot aantal geestelijken voor de godsdienstige verzorging ten dienste staat, de beide predikanten te Curaçao alleen voor alles staan;

dat de Curaçaosche Petroleummaatschappij zeer vele Surinamers in dienst heeft die behooren tot de Moravische broedergemeente en die dus naar den aard onzer gemeente hier kerkelijk verzorgd worden door onze predikanten;

dat het steeds zich uitbreidende aantal Nederlandsche employé's der C. P. I. M. het werk der predikanten aanmerkelijk verzwaaert.

Bovendien moet een salaris van f 7800 in de huidige omstandigheden volstrekt onvoldoende worden geacht om een predikant overeenkomstig zijn maatschappelijke positie hier op Curaçao te doen leven, zoodat de Kerkeraad dan ook vreest dat, waar het reeds zoo moeilijk was bij de jongste vacature deze vervuld te krijgen, het straks totaal onmogelijk zal blijken.

Waar de Kerkeraad tot zijn leedwezen geen medewerking bij Z.E. den Gouverneur van Curaçao kon vinden tot wegneming van zijn bezwaren, besloot hij zich bij rekest te wenden tot den Minister van Koloniën, de hulp in te roepen van de Commissie voor de Indische Kerken en door middel van de Pers in het Moederland de Protestanten in het algemeen en in het bijzonder de Kamerleden hiervan op de hoogte te brengen, met vriendelijk verzoek hun invloed te willen aanwenden opdat de achteruitstelling der Protestantische belangen op Curaçao worde weggenomen. Waar de Ver. Prot. Gemeente onder haar leden telt hen, die in Holland leden waren der Ned. Herv. Kerk, der Geref. Kerken, enz. daar meent de Kerkeraad ook een beroep op alle Protestanten te moeten doen.

U, geachte Redactie, dankend voor de plaatsruimte,

De Kerkeraad der Ver. Prot. Gemeente, Curaçao,

Ds. H. W. ELDERMANS, Voorzitter.
 Ds. J. v. d. POL, Secretaris.

H.H. Secretarissen der afdelingen worden er nogmaals beleefdlijc aan herinnerd, dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen, die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

JAARVERSLAG OVER 1927.

Ledental. Het vorige jaarverslag eindigde met de hoop uit te spreken, dat in 1927, ons jubileum-jaar, onze afdeling, wat haar ledental betreft, niet meer zou ver bij haar zusters zou achterblijven. Het eind van 1927 en het begin van 1928 hebben die hoop niet beschaamd. Het jaar begon met 64 leden en 66 begunstigers. Gedurende dit jaar werden 25 leden en 27 begunstigers gewonnen. Overgeschreven naar Apeldoorn 2, verlies door bedanken 3, door overlijden 4, door overschrijven 2, waardoor het aantal leden in 1928 begon met 82. Van de begunstigers werden er 2 lid en 2 bedankten, zoodat 1928 begint met 89 begunstigers.

Bestuur. Bij het begin van het jaar bedankten Mevr. v. Bleijburgh en de Heer J. Eigenhuis voor hunne bestuursfuncties, terwijl niet lang daarna de heer C. A. v. d. Berg wegens gezondheidsredenen meende zijn functie als voorzitter aan een ander te moeten overlaten. Daardoor kwamen er drie nieuwe bestuursleden en bestond het bestuur uit: L. R. Wentholt, Voorzitter; H. A. Schoonhoven, A. H. de Bats en Mev. Mr. H. P. Dijk, leden en J. C. Baars, Secr.-Peningm.

Het bestuur vergaderde 5 maal en had vóór of na verschillende voorstellingen gewoonlyk besprekingen.

Werkzaamheden.
I. Op 11 Februari sprak de secretaris voor de Buurt-vereeninging „Zuid-Oost” in Tivoli over „Praatjes bij Plaatjes over onze Oost”.

II. Op 23 Februari vierden we het 25-jarig bestaan der afdeling met een feestelijke voorstelling in het „Minerva Theater”, waarvoor verwezen zij naar het vroeger gepubliceerde uitvoerige verslag.

III. Van 19 April tot 7 Mei hielden we in samenwerking met de Vereeninging „Tot de Kunst” en een subsidie van de „Volksuniversiteit” in „Concordia” een tentoonstelling van Indische voorwerpen, welwillend afgestaan door belangstellende leden, het Museum te Deventer en de Vereeninging Suriname te Amsterdam. Het bezoek was echter zeer matig.

IV. Omstreeks half Mei stelde de Heer Bruins ons welwillend in de gelegenheid de film „Papoea's en Pa-rolwissers” voor scholieren en een avond voor de leden te vertoonen. Het bezoek was bevredigend.

V. Op 1 Aug. deden we een gezelschapsreis naar het Koloniaal Instituut te Amsterdam. Echter was de deelname van 15 personen veel te gering. Een tweede tocht ging in 't geheel niet door.

VI. Op 21 en 22 Sept. hadden wij het genoegen, dat de Bataafsche Import Mij. haar film (de z.g.n. „Petroleumfilm”) voor de afdelingen in het Minerva Theater te vertoonen. Beide avonden waren zeer druk bezocht. De films werden door deskundigen toegelicht.

VII. Op 9 November vertoonden we voor de leden in het Centraal Theater films van de Nederl. Handels-Mij., welwillend door die Mij. afgestaan. Op 7 en 8 November werden deze ook vertoond voor een 600-tal leerlingen van verschillende scholen.

VIII. Ten slotte genoot de afdeling op 29 December in het Centraal Theater van de mooie film over *Ban-doeng*, door de zeer gewaardeerde tusschenkomst van den W.E.G. Heer A. S. Reitsma, die daarbij ook toelichtingen gaf.

Afdeling Breda en Omstreken.

JAARVERSLAG OVER 1927.

Leden. Alhoewel toename van het ledental ook in dit verslagjaar plaats had, was deze toch niet zoo bevredigend als wel gehoopt en verwacht was. Het ledental nam toch toe van 37 bij den aanvang van het jaar, tot 49 op ult. December 1927. De afdeling verloor 6 leden, waarvan 3 door overlijden, en won 18 nieuwe leden, waarvan 1 door verhuizing van een andere afdeling.

Bestuur. In het afdelingsbestuur kwam in den loop van het jaar geen verandering. Het bleef samengesteld als volgt: Eere-Voorzitter: Douairière W. C. Clifford; Kocq van Breugel-Roelofs; Voorzitter: W. F. J. Kroon; Onder-Vorz.: W. H. R. Oxenaar; Secretaris: B. van den Berg; Penningmeester: J. W. H. Schreurs; lid: L. U. van Stenis.

Vergaderingen. De jaarlijksche algemeene ledenvergadering werd gehouden op 16 April 1927 en bijgewoond door het voltallige bestuur en één lid. Eenigszins komisch deed aan de voorlezing van het jaarverslag over 1926, waarin met eenige spijt werd geconstateerd de bijwoning van de in 1926 gehouden algemeene vergadering door niet meer dan twee leden, welke uitdrukking van teleurstelling door slechts één lid werd aangehoord. Het toenemende ledental heeft dus de in 1926 uitgesproken hoop, dat geleidelijk bij meerdere leden de neiging zich zou openbaren door deelneming aan de besprekingen aan het verenigingsleven meer opgewektheid te geven, niet verwezenlijkt.

Bestuursvergaderingen werden gehouden op 15 Januari, 19 Februari, 19 Maart, 16 April, 21 Mei, 10 September, 25 November en 24 December 1927.

Verrichtingen. Met geldelijken steun van het Hoofdbestuur en van onze Eere-Voorzitter Mevrouw Douair. W. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs, wist het bestuur den leden de volgende lezingen en uitvoeringen te bieden:

24 Januari: Lezing van Dr. W. van Bemmelen over „Insulinde's Vulkanwereld”.

24 Februari: Filmen van de Kon. Paketvaart Maatschappij en de Java-China-Japan-lijn.

18 Maart: Lezing van Pater J. H. Jos Viegen over „Eene reis over Java”.

18 November: Uitvoering van de Haagsche vereeninging „Eurasia”.

Nog werden de leden door de afdeling Breda en O.

van de Ned. Reisvereniging uitgenoodigd op de 20 Dec. gehouden lezing van den heer D. J. K. Wetselaar over „Palestina”.

De belangstelling van de leden voor deze avonden was niet bijster groot. Velen hunner bleven afwezig en meestentijds was de zaal voor het meerendeel door geïnteresseerden gevuld. De uitvoering van „Eurasia”, toen de leden met hunne huisgenooten vrijen toegang hadden en dus zeker een 100 à 150 leden verwacht mochten worden, werd bezocht door niet meer dan 47 leden en door ruim 200 betalende bezoekers.

Gezien deze geringe belangstelling dient dus wel de vraag overwogen te worden of op dergelijke avonden wel zoodanige prijs wordt gesteld, dat de daaraan bestede kosten gerechtvaardigd zijn.

Met de plaatselijke afdeling der Reisvereniging worden aangename betrekkingen onderhouden. De uitnodiging tot bijwoning van de lezing van den heer Wetselaar over Palestina was een contra beleefdheid wegens de onzerzijds in April '27 tot de leden dier vereeninging gerichte uitnodiging om de lezing van den heer Oxenaar te komen bijwonen. Reeds is met het bestuur van genoemde vereeninging overeengekomen voor den vervolge meerdere avonden voor gezamenlijke rekening te geven, zoodra onderwerpen behandeld worden, die geacht kunnen worden in de lijn van beide vereeningingen te liggen.

Met erkentelijkheid kan wederom gewag worden gemaakt van den steun bij de plaatselijke pers in onze bedoelingen ondervonden. Met de meeste welwillendheid treedt de pers ons steeds tegemoet en aan hare uitingen ten aanzien van de door ons georganiseerde avonden heeft het zeker niet gelegen, dat van de zijde van het Bredasche publiek zoo weinig belangstelling in ons doel en streven wordt betoond.

Namens het Bestuur:

W. F. J. KROON, Voorzitter.
B. v. d. BERG, Secretaris.

Mededeelingen.

Jaarverslag over 1927 van den Waarn.-Hoofdverlegen-voor Oost-Indië.

Uit den aard der zaak is iedere waarneming eener functie, die in goede handen was, uit den booze. Het is gebleken bij mijn tijdelijke vertegenwoordiging van „Oost en West” in Ned.-Indië gedurende het verlof van Mr. Fauser, die voor de Vereening zeer actief optrad. Aanvankelijk ondervond ik het bezwaar nog „in” het werk te moeten komen, geleidelijk echter bleek de onmogelijkheid, om bij mijn drukke ambtsbezigheden en veelvuldige dienstreizen den arbeid van Mr. Fauser met gelijke regelmaat, kracht en successen voort te zetten.

Het pecuniair gedeelte der administratie, de „buitenmodel” correspondentie en de controle van twee particulier-Secretarissen-voor-breinloos-werk (de beide even zwijg- als langzame inlanders zouden nog verrukt zijn over deze betiteling) namen reeds al mijn vrijen tijd in beslag, terwijl vele onvriendelijke leden naarstiglijk post en kosten vermeerderden door mysterieus zwijgen op contributie-beden.

Voorts kon van uitlaaiende propaganda weinig komen. (Van de lectuurverschaffing in Delispoorcoupe's mocht ik geen resultaat voor Oost en West bemerken, ofschoon ik van dit nieuw middel veel verwachtte). Ik miste helaas zelfs de noodige minuten, om aan de modelwervingen van leden per tikbriefjes enkele krachtige pennewenschen toe te voegen, zoodat ook geze reclame-invitaties weinig effect ressorteerden. Voor 1927 kon ik slechts tien nieuwe leden aanbrenge, waartegenover het getal der uitgetreden ad ongeveer vijftig een droevige pendant vormt. Profiteerend van de verslakte waakzaamheid eens fungerend Vertegenwoordigers hebben ook vele reeds in 1926 afvallig geworden broederen van Oost en West zich niet meer tot trouw aan de Vereening laten nooden.

Meestentijds werd zonder opgave van redenen het „bedankje” gestuurd, ofwel het gebruikelijk duister motief: „Wegens verandering van standplaats” leidde het adieu in. Eenmaal schreef een kwaadaardig apostaat af met de kwalijk verholten verwensching: „Ik heb nooit van Oost en West enig profijt gehad.” Hierop meende ik reeds uithoofde van mijn vertegenwoordigerschap grof te moeten zwijgen. Dergelijke ondankbaren (al is het alleen voor het geschenk van 52 K.W.'s ad 5.—) verlangt Oost en West niet onder haar leden, en het zoude onvruchtbaar arbeid zijn dezulken tot trouw te vermurwen. Toch... K. W. no. 34 heeft het punt zeer juist ter sprake gebracht en toegelicht, ... in Indië is de Vereening minder „winstgevend” voor de leden dan in Holland. Wij missen hier, althans op de binnenplaatsen, de lezingen, boekerijen, tentoonstellingen en andere voordeelen van een verenigingsleven en moeten ons bepalen tot de geneugten door het orgaan, het K. W. verschaft. Nu schreef mij eens dame, vriendelijk vertolkend wat anderen wel in hun beoordeelingen hadden doorschemeren, dat zij in het blad miste, wat de eenzame Indiër zoo gretig in zijn tijdschriften zoekt: gezelligheid! Althans deze strekking leek mij bedoeld schrijven te hebben. Ik kan die dame niet geheel... ongelijk geven, al moet hier dadelijk aan worden toegevoegd, dat van de Vereening evenmin als van haar orgaan in eerste instantie het doel is: gezelligheid te betrachten. Het streven van Oost en West is in den grond van ernstiger, van degelijken en voortreffelijken aard, maar zeker de beste gezelligheid ontstaat toch daar, waar menschen zich verenigen tot een nobel ideaal. Zoolang nu de personenvereniging in het groote Indië alleen in naam bestaan kan, behoort dan ook de schriftelijke gedachtenvereniging krachtig te zijn, d.w.z. behooren velen hun stem te laten hooren in het verenigingsorgaan, daarin hun ideeën ten beste te geven, hun vragen te

berde te brengen. Ik twijfel niet, of de Redactie zal genegen zijn daartoe plaatsen beschikbaar te stellen. Niets is amuser dan in eenige periodiek een vriend of kennis over eenig onderwerp te hooren „boomen”. Vaste medewerkers voor de meer of minder gedegen kolommenvulling, „losse” schrijvers voor de „Nieuwe lente en het nieuw geluid”, voor de „Variété”-lectuur in ons K.W.

Tot mijn teleurstelling kon ik mij slechts onvoldoende aan het interessant vertegenwoordigerschap wijden en geen gevolg geven aan de enthousiaste voor-nemens bij de aanvaarding van het werk, waartoe ook overigens Tandjong-Balei geen bij uitstek gunstig milieu is. Men voelt zich hier Hoofdvertegenwoordiger gelijk een Departementschef zich zou voelen met Mer-rauke als standplaats. Tandjong-Balei heeft niets „centraals” en ik was door mijn dienstreizen naar het Zuiden vrijwel postloos gedurende tien dagen 's maands, dus extra excentrisch gedomicileerd. Het is daarom, dat ik mijn aftreden uit deze functie en de weder-overgave van het werk in de beproefde handen van Mr. Fauser zelve toejuich, onder aanbidding van verontschuldigen aan het Hoofdbestuur voor veel, waarin ik moest te kort schieten.

Met een woord van dank voor de aangename wijze van samenwerking met Holland, speciaal met den Administrateur, den heer W. Filet, met erkentelijkheid tevens voor de vriendelijkheid van Mr. Fauser om mij bij de voordeelen eener kennismaking met de Vereening tevens die van het Vertegenwoordigerschap te doen genieten, ten slotte met een oprechten wensch, dat Oost en West moge groeien en bloeien, beëindig ik mijn waarneming en dit jaarverslag over 1927.

De wd. Vertegenwoordiger,
Mr. M. J. A. OOSTWOUW-WIJDENES.

Van het Dagelijksch Bestuur.

De Algem. Secretaris-Peningmeester der Vereening is van 12 Juli tot 6 Augustus afwezig.

Van de Redactie.

Het Persbureau van het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie brengt het navolgende onder uwe aandacht:

PAKKETPOST VOOR SCHEPEN DER ROTTERDAMSCH LLOYD TE MARSEILLE.

De pakketpostzendingen aan den postagent aan boord van de schepen van de Rotterdamsche Lloyd te Marseille zullen voortaan niet meer des Dinsdags te 11.29 van Roosendaal worden verzonden, doch des Donderdags om 13.34 met den specialen sneltrein 's-Gravenhage—Marseille.

TELEGRAFISCHE POSTWISSELS NAAR INDIE.

Met ingang van 1 Augustus a.s. behooeren telegrafische postwissels in de Nederlandse taal te zijn gesteld, in plaats van in het Fransch, ongeacht of verzending langs den kabel- of langs den radioweg plaats vindt.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

- B. J. Krijgsman, Dierkundige b. h. Veeartsenijk. Instituut, Biltstraat 168, Utrecht.
- Mr. P. S. de Grijter, Rechterlijk ambtenaar, Ant. Heinsiusstraat 10, 's-Gravenhage.
- Dr. K. C. Crueq, Ambtenaar v. d. beoefening der Ind. talen, Waldeck Pyrmontkade 32, 's-Gravenhage.
- Ir. M. Th. Wiessner, tijd. Ingenieur 3e kl. b. d. Mijnbouw, Columbusstraat 32, 's-Gravenhage.
- H. Jongbloed, Administratief ambtenaar b. h. Binnenl. Bestuur, Joure.
- H. G. F. Jonker, Administratief ambtenaar b. h. Binnenl. Bestuur, Oleanderlaan 85, 's-Gravenhage.
- E. Looman, Onderwijzer b. h. O.L.O., Eefde (Geld.).
- P. J. Berben, Onderwijzer b. h. O.L.O., Dorpsstraat 135, St. Odiliënberg.
- Mr. M. L. Holdert, Rechterlijk Ambtenaar, Parklaan 24, Bussum.
- Mr. J. Ch. Th. Pull ter Gunne, Rechterlijk ambtenaar, Frederik Hendriklaan 250a, 's-Gravenhage.

NIEUW BENOEMD.

G. W. F. Zeppenfeldt, Officier van Gezondheid, Marconistraat 45, 's-Gravenhage.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

- H. F. Beekkerk v. Ruth, Inspecteur v. Financiën, Soerenscheweg 31, Apeldoorn.
- K. L. du Mosch, Griffier 1e kl. b. d. Landraad, Trompstraat 67, 's-Gravenhage.
- J. Starreveld, Teekenaar 1e kl. b. d. Waterstaat, Const. Rebecqueplein 4, 's-Gravenhage.
- Ir. J. H. Volten, Ingenieur 1e kl. b. d. dienst v. d. Mijnbouw, van Aerssenstraat 182, 's-Gravenhage.
- C. Tomaso, Commies bij de P.T.T., Klimopstraat 176, 's-Gravenhage.
- J. E. W. Eilers, Commissaris van Politie, p.a. Ned. Handel Mij., 's-Gravenhage.
- L. M. de Waal, Onderwijzer b. d. Kon. Wilhelminaschool, Meidoornstraat 8, Rijswijk (Z.-H.).
- F. W. L. Procházka, Ingenieur 1e kl., Praag X-471, p.a. Prof. Ehout.
- Mev. F. J. Vaillant, 1e Klerke bij het Depot van Leermiddelen, Conradstrasse 5A, Munchen.
- H. Sersansie, Administratief ambtenaar Dep. van O. E., Conradstrasse 5A, Munchen.
- E. F. Jacobs, tijd. wd. 1 Commies b. d. S.S. en Tr., v. Weede v. Dijkveldstraat 41, 's-Gravenhage.
- J. Ch. Bree, Adj.-Inspecteur v. Financiën, Prof. Poelstraat 14, Hilversum.
- A. Th. Ratalangie, Telef. Ambt., Regentesselaan 142, Den Haag.

Hotel-Restaurant VELSERBEEK

VELSEN, TELEFOON No. 504

RUSTIG VERBLIJF :: PRIMA KEUKEN
Aanbevolen Adres voor „Oost en West”

FIRMA AUG. SAVELKOUL

AMSTERDAM

HET BESTE ADRES VOOR
INDISCHE UITRUSTINGEN
PALM BEACH
COSTUMES

**Een huis koopen,
is een zaak van
VERTROUWEN**

Wendt U daarom bij aankomst in Holland,
direct tot

BOUWBUREAU H. J. WEIMAR & ZON

LIJSTERBESPLEIN 16 :: TEL. 33052
MAGNOLIASTRAAT 50 :: TEL. 38362

Door onze jarenlange relaties met
Indische en Hollandsche families, weten
wij precies wat U zoekt en houden
wij met alle details rekening.

Wij bouwen nu schitterende Heeren-
huizen aan de ROELOFSTRAAT (nabij
Benoordenhoutscheweg) op eigen grond,
gelegen op het Z.O.

Wij komen U gaarne, zonder eenige
kosten Uwerzijds, bezoeken.

Prima referenties Prima referenties

TOKO BOGOR

SUEZKADE 122 a,b - DEN HAAG - TEL. 33472

Het Adres voor

Rijsttafel-Ingrediënten

Prima kwaliteiten - Voordeel. prijzen
Steeds verse Indische vruchten

KLEUTERHUIS „CLYNE DYCKE” te ZEIST

TEHUIS VOOR KINDEREN VAN ELKEN LEEFTIJD

zoowel voor VAST-, als voor KORTER- of LANGER

VERBLIJF in de Vacantiedagen en bij op reis zijn van de Ouders

GELEGEN IN HET VILLAPARK, Fr. v. d. Puttenlaan No. 14, Telefoon: Zeist 346
Prospecti worden op aanvraag gaarne toegezonden.

AANBEVOLEN DOOR DE VEREENIGING „OOST EN WEST”

Ds. D. A. Bosch v. Charante, Predikant, Schiebroeksche-
laan 42a, Rotterdam.
G. M. J. Swart, Leeraar, 't Hoenstraat 27, 's-Gravenhage.
W. de Quant, Majoor Top. dienst, Gr. Hertoginnel, 232,
's-Gravenhage.
H. van Zan'ten, Off. v. Gezondheid, Wassenaar Rijks-
dorp (Engelsman).
O. W. Veldhuijzen, Majoor Infanterie, Oisterwijk.
J. Op den Camp, Onderluitenant, Waterstraat 27, 's-Her-
togenbosch.
C. J. L. Schüller, Kapitein, Rue Franz Brusje, Schaes-
beek (Brussel).
W. L. A. Cellie Muller, Kapitein Art., Danckertstraat 7,
's-Gravenhage.
J. S. Scholten, Resident van Pasoeroean, Deijlerweg 105,
Wassenaar.
J. Baas, Praktijk ingenieur bij den Mijnbouw, Panen-
burglaan 227, 's-Gravenhage.
W. Holleman, Ingenieur 1e kl. bij den Mijnbouw, Fred.
Hendriklaan 191, 's-Gravenhage.
F. H. Meyer-Timmermans-Thijssen, Inspecteur bij den
Pandhuisdienst; Amstedijk 148 III, Amsterdam.
H. R. Bloem, Teekenaar-constructeur bij de S.S., Kruis-
weg 30, Haarlem.
P. H. Pock-Steen, Gouvernementsarts 1e kl. Volksgez.,
Römersgade 3, Copenhagen.
J. G. A. Goedelje, Referendaris Hoofdbestuur P.T.T.,
Baronielaan 208, Breda.
O. M. W. Bekker, Ambtenaar 4e kl. In- en Uitvoerr.,
Cartenstrasse 15, Edenkoben Pfalz (Duitsland).
J. Kraus, Vakman, burgerl. ambt. Gen. Dienst, Penhart-
gasse 10, Klagenfurt (Oostenrijk).
J. Boer, Administrateur van Financiën 2e kl., Ooster-
boulevard 30, Bergen op Zoom.
K. F. Plenckers, Boekhoudkundig ambt. 1e kl. Belas-
ting-Accountantskantoor, Laan 4, Helder.
A. Oosterop, Adj.-Accountant 1e kl. bij den Dienst der
Belastingen, Javalaan 40a, Groningen.
Mej. L. W. Resner, Onderwijzeres der 3e kl. b. h. O.E.L.O.,
Hendrik Zwaardercroonstr. 24, 's-Gravenhage.
J. Vaalen, Beheerder der 1e kl. bij het Landspandhuis te
Wonosobo, Van Speijkstraat 171, 's-Gravenhage.
Dr. A. K. B. Brönsted, Gewestelijk Gouv.-arts te Djokja-
karte, p.a. Nederlandsche Handel-Maatschappij te
's-Gravenhage.
Mr. P. N. v. d. Stok, Raadsheer i. h. Hooggerechtshof v.
N.-I. Statenlaan 208, 's-Gravenhage.

G. Britt, Inspecteur b. d. dienst der S.S. en Tr., Nieuwe
Parklaan 3, 's-Gravenhage.
G. L. van Emmerik, Technisch ambtenaar 4e kl. b. h.
P.T.T., Berkelstraat 7, Amsterdam.
J. E. van den Benden, Houtvester bij den dienst van het
Boschwezen in Nederlandsch-Indië, p.a. Nederlan-
dsche Handel Maatschappij te 's-Gravenhage.
MET PENSIOEN.
K. C. Barkey, Hoofd v. d. Pandhuisdienst, 's-Graven-
hage, Kranenburgweg 13.
H. G. Greder, Opzichter b. d. S.S., Julianalaan, Over-
veen.
Mej. C. A. Berends, Onderwijzeres 3e kl. b. h. O.E.L.O.
Paulinastraat 35, 's-Gravenhage. Na 6 Augustus: Hille-
gom, Weresteinstraat 71.
A. R. Rozet, Algemeen Ontvanger 1e klasse, Spiegel-
straat 36, Amsterdam.
Mej. M. Hilderling, Onderwijzeres a. h. Prot. Weeshuis
te Semarang, Valkenboschlaan 56a, 's-Gravenhage.
Mej. E. R. In 't Veld, Onderwijzeres a. h. Prot. Wees-
huis te Semarang, Valkenboschlaan 56a, 's-Graven-
hage.
A. F. van Lingen, Hoofdopzichter bij den Waterstaat en
's Lands Burgerlijke Openbare Werken, Laan van
Meerdervoort 282, 's-Gravenhage.
F. A. Neijts, Kapitein der Infanterie, 2de Sweelinckstraat
90, 's-Gravenhage.
M. C. Maas, Majoor der Infanterie, Laan van Meerder-
voort 239, 's-Gravenhage.
H. A. Kraaijenbrink, Kapitein der Infanterie, Brinklaan
158, Bussum.
M. van der Vliet, Luitenant-kolonel der Infanterie, Sep-
laan 109, 's-Gravenhage.

MAG. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT 53

Electrische Verwarmingskussens

met speciale zekeringen tegen

rheumatiek, ontstekingen

zenuwaandoeningen en pijn

DEN HAAG - TELEFOON 3181

Mutatiestaat van 18 tot 25 Juli.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

L. M. J. Willemse, oud-Leeraar H.B.S. Batavia, Rot-
terdam, Persijnstraat 12. f 5.
Zeereerwaarde Heer Keulers, Rector te Reckheim (Bel-
gisch Limburg). f 6.
W. Gollard, Oud-Luit.-Kolonel Art. N.-I. L., Den Haag,
Balistraat 92. f 5.
Jhr. Mr. J. C. van Haften, Advocaat en Procureur, Den
Haag, Javastraat 70. f 5.
Jhr. G. H. de Kock, Den Haag, Belvédèreweg 1. f 5.
M. Koperberg, Oud Hoofd-Ingenieur b. h. Mijnwezen in
N.-I., Den Haag, van Beverningkstraat 13. f 5.
J. Peters, Kolonel Inf. N.-I. L., Den Haag, Anth. Duyck-
straat 121. f 5.
Jhr. Mr. J. H. van Reenen, Voorzitter Algemeene Reken-
kamer, Den Haag, Surinamestraat 40. f 5.
J. H. L. Schneiders, Oud-Kolonel N.-I. L., Den Haag,
Iepalaan 151. f 5.
H. Kalkman, Onderwijzer 1ste kl. m. v., Scheveningen,
Roerstraat 18. f 5.
H. Lefebvre, Oud-Deliplanter, Wassenaar, Groot Hoef-
ijzerlaan 50. f 5.
G. Ferguson, oud-Kolonel-Hoofdintendant N.-I. L., Den
Haag, Schuytstraat 169. f 5.—
J. G. van Heijst, oud-Resident, Den Haag, Emmastraat
155, p.a. Dr. J. J. Pigeaud, f 5.—
Ir. F. J. Appelman, Opperhouthvester N.-I., Den Haag, Vo-
gelkersstraat 48. f 5.—
J. Boon Jr., Indologisch Student, Den Haag, Azalea-
straat 15. f 2.50.
Jac. Petit, p.a. van Dorp & Co., Semarang. f 5.—
W. Christ, p.a. Garage Neproha, Semarang. f 5.—
A. Engers, Hoofdamtenaar Bezoldigings-Kaders, Welte-
vreden, Pegangsaan West No. 4. f 6.—
A. P. F. Keller, Chef Passage Stoomv. Mij. „Nederland”
te Weltevreden. f 6.—
A. van der Eyk, Vertegenwoordiger H.V.A. te Soera-
baja. f 25.—

Mr. P. A. F. Blom te Angerlo.

Eigen aanmelding.

den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt te Den Haag

den heer J. Kruijs te Wassenaar.

Secretaris Afd. Den Haag.

den heer L. D. Petit uit Amsterdam.

Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West” in Oost-Indië

Adresveranderingen:

Dr. Taco Smit, Ambtenaar B.B., van: Heemstede, Wilhel-
minaplein 3 naar: Fort van der Capelle (S.W.K.) f 5.—
N. M. de Ligt, Administrateur „Malangsarie”, van: Kali-
baroe (Banjoewangi) naar: Nijmegen, Van Slich-
horststraat 110. f 10.— (Contributie '28 reeds betaald).
W. J. ten Dam Ham, Inspecteur 1ste klasse Raad van
Arbeid, van: Nijmegen, Pater Brugmanstr. 99 naar:
Berg en Dal „t Huis-te-Hert”.
J. J. F. Schrenel, Gep. O.-I. Ambtenaar, Den Haag, an:
Beeklaan 108 naar: Irisplein 53.
L. E. van Hecking Colenbrander, Controleur B.B. van:
Ulrecht, Buys Hallotstraat 14 naar: Velp (bij Arn-
hem), Rozendaalsche Laan 59. f 5.—

E. A. Keuchenius, Schoolopziener, Den Haag, van: 27
Sweelinckstr. 84 naar: van Blankenburgstraat 26.

P. J. W. Noorduyt, Agent Javasche Bank, van: Amster-
dam naar: Jogjakarta.

R. A. A. Wiranata Koesoema, Regent van Bandoeng, van:
Den Haag terug naar: Bandoeng.

H. J. Hoekstra, Controleur 1ste klasse B.B., geplaatst in
het Gouv. van Celebes en onderhoorigheden.

M. de Meij, Adm. Ambt. B.B. van Bandoeng, Röntgen-
weg 5 naar: Maros (Celebes).

J. C. Borgen, 1ste Luitenant Inf. van: Madjene (Celebes)
naar: Soerabaja, Kemoeningweg 3, p.a. Mevrouw
Weduwe D. E. Borgen—de Bode.